

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN vzw

samen dementie draagbaar maken

DESIGN & PRINT // WWW.TWINDESIGNBYBA.BE

Driemaandelijks tijdschrift van de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw

Lid van de Ligue Nationale Alzheimer Liga asbl/vzw/VoG - Registratienummer: P00 2048

Onder de Hoge Bescherming van Hare Majesteit de Koningin

GIFT VAN DE VLAAMSE REGERING

©STUDIO BRUSSEL

5^E ONTMOETINGS DAG JONG DEMENTIE

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN vzw
samen dementie draagbaar maken

Rubensstraat 104/4, 2300 Turnhout
T 014 43 50 60, F 014 43 76 54
secretariaat@alzheimerliga.be
www.alzheimerliga.be
www.jongdementie.info
BE87 3101 0355 8094

 0800 15 225
Alzheimer Phone National
GRATIS LUISTER- & INFOLIJN

Terugzendadres: Rubensstraat 104/4, 2300 Turnhout • Verantwoordelijke uitgever François De Vleeschouwer – Platanenlaan 9 – 2200 Herentals

INHOUD

Cover	1
Inhoud	2
Colofon	2
Voorwoord	3
Onze Liga in de kijker	4
Ontvangen giften	10
Een kijkje bij Familiegroepen Dementie regio Aalter	13
Alzheimer Liga Vlaanderen in samenwerking met	14
Focus op dementie	18
Publicaties	23
Regionale werking	26
Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Antwerpen:	26
Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Limburg:	28
Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Oost-Vlaanderen:	28
Alzheimer Liga Vlaanderen provincie Vlaams-Brabant:	30
Alzheimer Liga Vlaanderen provincie West-Vlaanderen:	30
Steun ons: doe een gift!	31

COLOFON

De Alzheimer Liga Vlaanderen vzw is een vereniging van families en hulpverleners geconfronteerd met de ziekte van Alzheimer en aanverwante aandoeningen, en is lid van de Ligue Nationale Alzheimer Liga asbl/vzw/VoG.

SECRETARIAAT

Rubensstraat 104/4
2300 TURNHOUT
Tel.: 014 43 50 60
en 0800 15 225
secretariaat@alzheimerliga.be

LIDMAATSCHAP

Gewoon lid € 10

Rekeningnummer: 310-1035580-94, IBAN BE87 3101 0355 8094. De Alzheimer Liga Vlaanderen is door het Ministerie van Financiën erkend om belastingvrijstelling te verlenen voor giften. Schenkingen van in totaal minstens 40 euro per jaar (storting lidgeld niet inbegrepen) geven een belastingvermindering van 45%. De Alzheimer Liga Vlaanderen is ook erkend om legaten te aanvaarden. De Alzheimer Liga Vlaanderen is lid van de VEF (Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerving) en aangesloten bij donorinfo.be.

“Alzheimer”: driemaandelijks tijdschrift van de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: François De Vleeschouwer – Platanenlaan 9 – 2200 Herentals
REDACTIE: Hilde Lamers & Gitta De Nutte

Janssen

VOORWOORD

Lieve lezer,

Glugger dan ons lief is, mogen we elkaar weer veel mooie en goede dingen toewensen. Kerstmis en Nieuwjaar zijn voorbij, het nieuwe jaar 2017 is reeds volop in ontwikkeling. Waar we vandaag aan werken, is gisteren voorbereid en zal morgen de kwaliteit van de resultaten mee bepalen.

Wat goed ging, blijft behouden binnen een dynamisch geheel van steeds wijzigende en vervolledigende inzichten en uitvoeringswijzen. Het blijft onvervreemdbaar deel uitmaken van nieuwe dingen, maar dan steeds meer geïntegreerd in een complex samengaan van vele invloeden.

Als mens, en ook als vrijwilliger binnen onze Alzheimer Liga Vlaanderen, worden wij uitgenodigd om te blijven openstaan voor de vernieuwingsprocessen die op ons afkomen. Een anoniem citaat hierover spreekt boekdelen:

*“Als ik blijf kijken, zoals ik altijd heb gekeken,
blijf ik denken zoals ik altijd heb gedacht.
Als ik blijf denken zoals ik altijd heb gedacht,
blijf ik geloven zoals ik altijd heb geloofd.
Als ik blijf geloven zoals ik altijd heb geloofd
blijf ik doen wat ik altijd heb gedaan.
Als ik blijf doen wat ik altijd heb gedaan,
blijft mij overkomen wat mij altijd overkomt.
Maar als ik nu mijn ogen sluit,
en mijn ware zelf voel van binnen
dan kom ik deze cirkel uit,
en kan ik steeds opnieuw beginnen”.*

Het valt niet mee, steeds de moed opbrengen om na moeilijkheden steeds opnieuw te beginnen.

In het doolhof van het rationele denken daarover, laten we best ons hart de juiste weg wijzen.

Misschien is het de moeite om ‘periodische evaluaties’ te vervangen door ‘constante dialoog’? Misschien is de inlevende houding van en voor mensen onder elkaar, de poort naar begrijpen? Misschien is begrijpen de gangmaker naar het uithoudingsvermogen en naar de wil om steeds opnieuw te beginnen?

Lieve lezer,

We kunnen er niet onderuit. We zullen moeten blijven werken aan onszelf, om iets te kunnen blijven betekenen voor anderen, en zelf gelukkig te blijven. Maar er is hoop!

*“Als er licht is in de ziel
Zal er schoonheid zijn in de mens.
Als er schoonheid is in de mens
Zal er harmonie zijn in het huis.
Als er harmonie is in het huis
Zal er rust zijn in het land.
Als er rust is in het land
Zal er vrede zijn op aarde.
Er is geen weg naar vrede:
Vrede is de weg”.*

Directeur, stafmedewerkers en voltallige Raad van Bestuur Alzheimer Liga Vlaanderen, wenst u licht in de ziel, en vrede in het hart. Gelukkig 2017!

François De Vleeschouwer
Voorzitter

Mathieu Martens
Medevoorzitter

Hilde Lamers
Directeur

Prettige feestdagen en een gelukkig nieuwjaar

Onze beste wensen voor jou en je naasten om je heen voor een mooie Kerst met warmmenselijkheid voor iedereen Oudejaarsdagen met mensen die van je houden om wie je bent en in wie je ook in het nieuwe jaar een stukje van jezelf herkent Geniet van het geluk en de vreugde die dit brengen kan en maak er samen een hoopvol 2017 van

Fijne Feestdagen!

Het bestuur en de stafmedewerkers van de Alzheimer Liga Vlaanderen

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN vzw

samen dementie draagbaar maken

AFSCHEID

Ik neem afscheid, het was alweer een kort bezoek. Veel heeft hij niet gezegd, mijn vader. Al een hele tijd zegt hij trouwens zo goed als niets meer. Maar jaren later zie ik nog de ziekenhuisgang voor mij. Hoe ik me nog even omdraai. De openstaande deur van zijn kamer. Het ziekbed, de slangetjes, de infusen, de schermen met cijfers. Hij heeft zijn hoofd met de grijze haren naar de deuropening gedraaid. Hij heft zijn linkerarm en wuift tot afscheid. Het beeld staat haarscherp in mijn geheugen gegrift. De rijzige, sterke vader die een beverige oude man geworden is, die zich opsloot in zichzelf. Hoe hij soms huilde, iets wat ik hem nooit had zien doen. Hoe hij toch nog kon hoofdrekenen. Mijn vader leed aan Alzheimer, maar dat heette toen anders.

Toen ze mij vroegen om peter te worden van de Vlaamse Alzheimer Liga heb ik aan hem gedacht. En heb ik meteen toegezegd. Er speelde nog een andere reden mee: ik vond dat ik het als (toenmalige) Beken-de Vlaming aan mezelf verplicht was om ja te zeggen. Je hebt als BV rechten, maar ook plichten. Bij de 'rechten' reken ik het recht op privacy. Dat is niet vanzelfsprekend: nogal wat mensen beschouwen een BV als gemeenschappelijk bezit. Bij de plichten reken ik: je BV-schap in dienst stellen van iets anders dan eigen glorie.

Ik maakte met de Liga kennis op een Werelddag in Leuven. Tijdens de lunch had ik een bijzonder fijne tafelgenoot waarmee ik over alles en nog wat kon praten. Helemaal aan het dessert vroeg ik of hij misschien een familielid had dat aan Alzheimer leed. Nee zei hij, de Alzheimerpatiënt, dat ben ik. Jongdementie, zo leerde ik later. En die keer in Antwerpen toen ik na een symposium met een sympathiek jong stel in de lift stond en aan de vrouw vroeg hoe oud ze was en ze vragend naar haar partner keek: ze was het vergeten. Een andere wereld ging voor mij open.

Ik leerde Bie kennen. Bie was de toen al legendarische voorzitter van de Liga, die ze als haar kind beschouwde, terecht, omdat ze mee aan de wieg had gestaan. Bie was al klein van gestalte en leek elk jaar nog enkele centimeters te krimpen. Bie had de leeftijd bereikt waarop anderen het voor bekeken hielden en vanuit een fauteuil met de kleinkinderen speelden. Maar dat was niet aan Bie besteed. "Klein maar dapper", zei ik

toen ze op gezegende leeftijd erevoorzitter werd en node afscheid nam. Klein, maar dapper, ik kende niemand bij wie dat gezegde zo klopte. Ik begreep ook niet waar ze de energie vandaan haalde om het veel-eisende voorzitterschap te blijven uitoefenen. Ik zie ze nog staan achter een te hoog spreekgestoelte. Dappere, lieve Bie, hoe zal ik haar ooit kunnen vergeten? Bie had lang voor geleerde specialisten begrepen dat Alzheimer een aandoening was die de maatschappij grondig zou beïnvloeden. Onder meer door haar heeft de Liga vele duizenden patiënten en familieleden leren beter omgaan met deze vreselijke ziekte. Ik herinner me de Familiegroepen (Jong)Dementie. Bijeenkomsten waar mensen ervaringen uitwisselden, een unieke formule waar lotgenoten mekaar een hart onder de riem staken en waarna mantelzorgers gesterkt en beter geïnformeerd hun zware taak konden voortzetten.

Meter was toen de al even bevlogen Christine Van Broeckhoven. Professor, wetenschapsmens, die het niet beneden haar waardigheid vond om te gaan spreken voor kleine groepjes toehoorders. Telkens weer legde ze geduldig uit wat de wetenschap vermocht tegen de ongenadige ziekte, maar ook wat die wetenschap nog niet vermocht, een ingewikkelde materie die ze toch helder kon verklaren.

De sterkste herinneringen bewaar ik aan de interviews die ik maakte tijdens de Ontmoetingsdagen Jongdementie. De prachtige mensen die voor de microfoon defileerden dwongen me tot grote nederigheid. De vrouw van wie de man dagelijks ging wandelen met de hond die hem altijd weer trouw naar huis bracht. Tot de hond stierf en het baasje alleen op stap moest en op een dag pas na uren verward werd teruggevonden in een bushokje. De man die zijn vrouw geen moment alleen kon laten en voor haar bleef zorgen en instortte toen bleek dat ze hem niet meer herkende. "De mens kan altijd meer dan hijzelf denkt", onthoud ik van zo'n interview. En ook: "Dan is mijn man heel zachtjes, vredig vertrokken. En toen leek hij opeens weer op mijn maatje van vroeger."

Ja, ik heb zelf veel opgestoken van dit peterschap. Ik heb geleerd hoe fluttig het BV-schap is als je het naast het leven van een mantelzorger legt.

ONZE LIGA IN DE KIJKER

Nu is de tijd gekomen om een andere peter te vragen om mijn (grotendeels symbolische) taak verder te zetten. Want déze peter is 76 en heeft niet de tomeloze energie van Bie, indertijd. Deze peter moet nu zorgvuldig zijn tijdsgebruik doseren, maar zal de Liga niet uit het oog verliezen.

Ik denk daarbij aan de woorden die een jonge persoon met dementie op papier zette en die in de map zitten met "onvergetelijk" op de flap:

*De mooie dagen dragen me
De liefde houdt me vast
Ik vlucht, van binnen uitgeput
Ik wacht op lucht en mooie woorden
De waarheid achterna maar wel in wonderen geloven
Ik was vergeten hoe het was en waar ik ben
Is het de lucht die lichtjes wordt bevroren
Is het mijn stem
De taal die opgedroogd de woorden zoekt?
Ik houd mij vast en schreeuw vaarwel
Zodat je weet dat ik vertrek
(Marleen, 2010)*

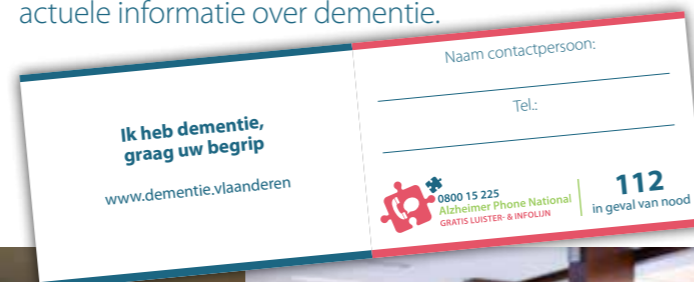
Laat ik van dit alles bespaard blijven.
Jan Van Rompaey, peter geweest.

5^E ONTMOETINGS DAG JONGDEMENTIE

In Vlaanderen leven naar schatting 5400 mensen met jongdementie. Vóór hun 65e levensjaar ervoeren zij reeds de eerste symptomen en werd de diagnose 'dementie' vastgesteld. Dit heeft een grote impact op de jonge personen met dementie én op hun naaste omgeving. Daarom geeft Alzheimer Liga Vlaanderen vzw familieleden en mantelzorgers gelegenheden om elkaar te ontmoeten en elkaars ervaringen te delen. Dit doet zij via haar Familiegroepen Jongdementie, maar eveneens via haar **jaarlijkse 'Ontmoetingsdag Jongdementie', die dit jaar op 19 november 2016 voor 140 personen met jongdementie en hun naasten doorging. Al de 5e keer op rij werd deze dag voor personen met jongdementie en al hun naasten georganiseerd**, ditmaal in Campus Waas-Odissee te Sint-Niklaas. Gastheer van de dag was de heer Jan Barbe, Oost-Vlaams steunpunt van Alzheimer Liga Vlaanderen vzw.

Na het welkomstwoord van schepen Christel Geerts werden diverse Oost-Vlaamse initiatieven rond jongdementie gepresenteerd en gaf onderzoekster Marieke Van Vracem (LUCAS KU Leuven) wetenschappelijk bewezen omgangstips voor personen met jongdementie. Ontroerend en tegelijkertijd heel betrokken

aanhoorden de deelnemers een getuigenis van een persoon met jongdementie en zijn mantelzorger. Interviewer Veerle De Bou stelde hierbij het nieuw **dementie-assistentiekaartje** voor, ontwikkeld door Alzheimer Liga Vlaanderen vzw en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Het draagt de boodschap 'Ik heb dementie, heb begrip voor mij'. Dit kaartje biedt op een duidelijke en beknopte manier de mogelijkheid aan om voor een persoon met dementie hulp te vragen in winkels, op straat, ... Het toont in geval van nood niet alleen '112', maar ook de naam en het nummer van de contactpersoon van de persoon met dementie. Uiteraard is het kaartje handig wanneer het gevonden wordt bij een persoon met dementie die is verdwaald. Iedereen die het kaartje leest, wordt ook geïnformeerd over Alzheimer Phone National, de gratis luister en infolijn en over www.dementie.vlaanderen, de webpagina die alle websites van de kernactoren rond dementie bundelt en de referentie is voor actuele informatie over dementie.

Na het buffet werden diverse ontmoetingsactiviteiten aangeboden. Dit waren zowel buitenactiviteiten in de Stad Sint-Niklaas als interactieve workshops op de Campus. Deelnemers kregen op deze dag ook de mogelijkheid om naar infostands en naar het ontspannende ontmoetingscafé te gaan. Tot slot werd het woord gegeven aan burgemeester Lieven Dehandschutter en aan Hilde Lamers, directeur van de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw, die iedereen dankte voor zijn bijdrage aan deze succesvolle Ontmoetingsdag Jongdementie.

De 5e Ontmoetingsdag Jongdementie was een organisatie van: Alzheimer Liga Vlaanderen vzw in samenwerking met de regionale expertisecentra dementie Meander en Paradox, Stad & OCMW Sint-Niklaas en LUCAS KU Leuven.

Met steun van:

SEL-Samenwerkingsinitiatief Eerstelijnsgezondheidszorg Waasland

Sponsoring:

Stad Sint-Niklaas, Foubert cremerie & chocoladebar, taverne 't Centerken en Jean Aerts. Deze laatste koos er voor om de 5e Ontmoetingsdag Jongdementie financieel te ondersteunen met een deel van de giften die hij mocht ontvangen voor zijn fietsronde van België ten voordele van de strijd tegen jongdementie. Alzheimer Liga Vlaanderen vzw dankt iedere sponsor voor dit mooi gebaar.

BRONS, ZILVER EN GOUD VOOR SIMPLIFIED STORIES – MAESTRO STROMAE

Alzheimer Liga Vlaanderen heeft een zilveren leeuw behaald op het 'Cannes Lions International Festival of Creativity'. Onze liga kreeg die prijs voor het initiatief 'Simplified Stories', een vereenvoudigde boekenreeks die mensen met beginnende dementie stimuleert om op een aangename manier te blijven lezen. Het eerste boek in de reeks 'Simplified Stories' is een aangepaste versie van de biografie 'Maestro Stromae', over het leven van popster Paul Van Haver.

Een persoon met jongdementie getuigt: "Nadat ik uit frustratie al mijn boeken heb weggedaan omdat ik het verhaal niet meer begreep, beleef ik met dit boek voor het eerst terug plezier aan het lezen. Het verdient dan ook als eerste terug een plaats op mijn boekenplank." Patrick, Het Ventiel

Het aantal personen met dementie in België wordt geraamd op 202.000. Daarvan zijn minstens 3000 mensen jonger dan 65 jaar. "Mensen met (jong)dementie verliezen stilaan cognitieve vermogens", legt directeur van Alzheimer Liga Vlaanderen, Hilde Lamers, uit. "Niet alleen geheugenproblemen maar ook taalstoornissen kunnen zich voordoen. Een boek lezen lukt vaak niet meer. Personen met (jong)dementie raken makkelijk de draad van een verhaal kwijt. Ze slaan een boek open en weten niet meer wat ze de dag ervoor gelezen hebben."

Daarom bedacht Alzheimer Liga Vlaanderen, in samenwerking met het regionaal expertisecentrum dementie Paradox en professor Sebastiaan Engelborghs (Universiteit Antwerpen), een nieuwe aanpak die lezen makkelijker en aangener maakt: 'Simplified Stories'. Vereenvoudigde boeken, speciaal voor mensen met beginnende dementie.

Na deze mooie zilveren prijs, kwam kort daarna het fantastische nieuws dat er voor dit initiatief ook een gouden plaats weggekaapt werd, namelijk op de Epica Awards, die de enige internationale prijzen zijn voor creatieve campagnes waarbij de jury helemaal uit vertegenwoordigers van de vakpers bestaat – in België is PUB partner van Epica.

En de prijzen bleven komen. Want op Eurobest 2016 werd Gold gepakt met 'Simplified stories' voor Alzheimer Liga Vlaanderen. Dezelfde creatie kreeg daar tevens een Silver in dezelfde competitie, alsook in Design én een Bronze in Healthcare. Eurobest is bij uitstek de werelds meest prominente viering van de

Europese creativiteit.

Het boek 'Maestro Stromae' is verkrijgbaar in de boekhandel, op standaardboekhandel.be en op alzheimerliga.be.

GOEDE VRIJWILLIGERS DANKZIJ DEGELIJKE VORMINGEN

Wanneer je de diagnose krijgt dat iemand in je naaste omgeving aan dementie lijdt, dan word je niet alleen overweldigd door de meest uiteenlopende emoties, maar ook door talloze vragen. Je gaat op zoek naar antwoorden. Bij Alzheimer Liga Vlaanderen staan professionele krachten en vrijwilligers klaar om met jou op weg te gaan. Zij begeven zich daarbij niet onbeslagen op het ijs, want de Liga heeft een uitgebreid vormingspakket ter beschikking voor haar vrijwilligers en externe geïnteresseerden.

In de basisvorming 'Wat iedere vrijwilliger van Alzheimer Liga Vlaanderen zou moeten weten over dementie' wordt alle info over dementie aangeboden die men nodig heeft om als vrijwilliger aan de slag te gaan. De medische kant van het syndroom van dementie komt daarbij aan bod. In de gelijknamige brochure vind je een opsomming van alle onderwerpen die behandeld worden. In 2017 wordt de basisvorming op 4 mei georganiseerd in het woonzorgcentrum Veilige Have in Aalter. Meer details worden kenbaar gemaakt in de nieuwsbrief voor kernleden en op de website.

Vanaf februari 2017 wordt – gespreid over het hele jaar – de vorming 'Sociale kaart' eenmaal in elke provincie georganiseerd. Deze cursus is bedoeld voor alle (kandidaat-)vrijwilligers van de Alzheimer Liga Vlaanderen en voor externe geïnteresseerden. Diverse thema's staan op het programma, zoals diensten waar je hulp

kan vragen voor hulp aan huis en hulp buitenshuis, premies en tegemoetkomingen, juridische hulp enzovoort. Meer info en de volledige kalender kan je terugvinden op de website van Alzheimer Liga Vlaanderen.

Waar de opleiding 'Familiegroepen (Jong)Dementie begeleiden' zich tot nog toe beperkte tot één halve dag, zal deze vorming vanaf 2017 uitgebreid worden naar vier dagen. De thema's liggen nog niet allemaal vast, maar gesprekstechnieken en groepsdynamiek zullen zeker aan bod komen. Deze vorming is bedoeld voor (kandidaat-)moderatoren van de Familiegroepen (Jong)Dementie.

Ten slotte is er nog de vorming 'Telefonisch onthaal' voor de vrijwilligers die de Alzheimer Phone National (gratis luister- & infolijn 0800 15 225) bemannen. Maar het is tevens de bedoeling om via deze weg nieuwe vrijwilligers aan te sporen om deze taak op te nemen. De inhoud van de vorming is aangepast aan hun specifieke noden. Kandidaten kunnen zich aanmelden bij educatief stafmedewerker Laura Weyns.

Naast dit basisaanbod van vier vormingen kunnen de vrijwilligers zelf nog andere opleidingen volgen en hiervoor een financiële tussenkomst van de Alzheimer Liga Vlaanderen aanvragen. In geval de vraag naar een gewenste vorming van meerdere vrijwilligers komt, dan wordt deze vorming eventueel binnen de Alzheimer Liga Vlaanderen georganiseerd, indien de mogelijkheden van de Liga dit toelaten.

Meer info over de vormingspakketten vind je op de website: www.alzheimerliga.be.

Info en data van de vormingen worden eveneens aangekondigd in de nieuwsbrieven voor de kernleden van Alzheimer Liga Vlaanderen. Bijkomende info: secretariaat@alzheimerliga.be of 014 43 50 60.

Marcel Kumpen

MIEL HOLEMANS HEEFT ZIJN TALENTEN GEBRUIKT

Een opmerkelijk man. Dat is het minste wat je van hem kan zeggen. Ondanks zijn 96 jaar bemant Miel Holemans uit Antwerpen nog altijd om de twee weken de Alzheimer Phone National en tussendoor ook nog een infolijn van CM. Hij is een opmerkelijk man, maar vooral ook sociaal bewogen. Die inzet voor de medemens is de rode draad doorheen zijn hele leven. Hij was betrokken bij talloze projecten voor het goede doel en engageert zich sinds de jaren '90 voor de Alzheimer Liga. In die tijd was de liga nog nationaal gestructureerd, later werd het de Alzheimer Liga Vlaanderen.

Vanwaar kwam dat engagement voor de toenmalige Nationale Alzheimer Liga?

Miel: "Enkele jaren na mijn pensionering in 1980 als politieagent in Antwerpen leed mijn vrouw aan dementie. Ik wist op dat moment in de verste verte niet wat Alzheimer of dementie was. Ik ben toen gaan aankloppen bij

de Liga en kreeg daar een antwoord op heel wat van mijn vragen. Zo ben ik met de Liga in contact gekomen."

"Vijf jaar lang heb ik mijn vrouw zelf verzorgd. Maar uiteindelijk werd het te zwaar voor mij. Zij leefde voortdurend met een zekere angst. In overleg met mijn drie kinderen hebben we haar laten opnemen in het woonzorgcentrum De Bijster in Essen. Het was een heel moeilijke stap. De eerste drie weken kon ik niet bij haar op bezoek gaan, omdat het mij te zwaar viel."

En je vrouw? Hoe beleefde zij de verhuis?

Miel: "Het ging beter met haar. Ik kon dat niet begrijpen, maar de dokter zei dat de sfeer in De Bijster een gunstige invloed had op haar. Ik ben dan als vrijwilliger in het woonzorgcentrum gaan werken. Ik ging elke ochtend om half zeven naar ginder om te helpen. Ik hielp mijn vrouw bij het eten, maakte knutselwerkjes met de mensen, ging met hen wandelen en nog veel meer. Op 2 maart 1998 is mijn vrouw in mijn armen overleden. Ik ben nog altijd blij dat ik bij haar was op dat moment."

Je bent nadien blijven meewerken aan de uitbouw van de Alzheimer Liga?

Miel: "Ik ben mij inderdaad blijven inzetten voor de Liga en stond daardoor ook mee aan de wieg van Alzheimer Liga Vlaanderen. Dankzij diverse opleidingen kreeg ik de nodige bagage om bijvoorbeeld de Familiegroep Dementie regio Brasschaat te helpen

uitbreiden en in heel Vlaanderen voordrachten te gaan geven."

Je doet dat soms nog. Wat vertel je dan aan je publiek?

Miel: "Na een inleiding over de ziekte van Alzheimer vertel ik over de ervaringen met mijn vrouw. Voor velen zijn het herkenbare situaties die ik schets. Ik maak hen ook duidelijk dat de persoon met Alzheimer het leven van zijn omgeving volledig in beslag neemt. Voor de mantelzorgers is dit enorm belastend. De klik maken om de persoon met dementie te volgen in zijn doen en laten is niet altijd eenvoudig. Hoe moet je bijvoorbeeld reageren als deze persoon onverwachte en gênante dingen doet, zoals bijvoorbeeld een rok opheffen? Voor vele mensen is het een opluchting als ze hierover kunnen praten met iemand, maar die stap zetten is niet altijd gemakkelijk. Na een voordracht is de drempel vaak lager."

De inzet van Miel bleef niet beperkt tot de Alzheimer Liga Vlaanderen. Na het overlijden van zijn echtgenote begon hij mee te werken in een opspandienst voor chronisch zieken.

Miel: "Ik heb in die jaren op zo'n 150 mensen gepast. Het waren niet enkel Alzheimerpatiënten, maar ook mensen met Parkinson en dergelijke. Je krijgt een hechte band met hen en ik heb enorm veel levenslessen van hen meegekregen. Het is bewonderenswaardig met welke kracht sommigen van hen in het leven staan."

"In die tijd zette ik mij ook in voor Tele-Onthaal en hielp ik mee met de oprichting van Het Vlot, een centrum voor drugsverslaafden. Later kwam daar nog de sociale kruidenier bij. Dat is een project waar armen goedkoop kruidenierswaren kunnen komen kopen. Het project loopt nog altijd zeer goed."

"Na een voordracht in Evergem kwam ik in contact met een Gentse priester en die vroeg me om mee te gaan naar Guatemala om er te helpen in een ontwikkelingsproject. Ik ben daar vier jaar na mekaar naartoe geweest en we hebben er onder andere voor de waterbevoorrading gezorgd."

Miel is intussen wat minder mobiel geworden, want drie jaar geleden is hij moeten stoppen met autorijden. De verzekering vond hem te oud. En twee jaar geleden is hij gevallen met de fiets. De verplaatsingen doet hij nu met een elektrische scooter. Hij sluit zich dus niet op in zijn appartement. De sociale gedrevenheid heeft hij van thuis meegekregen. Zelf omschrijft hij het als volgt: "Ik heb talenten gekregen en ik heb die gebruikt." Zo eenvoudig is dat.

Marcel Kumpen

ONTVANGEN GIFTEN

Alzheimer Liga Vlaanderen wenst langs deze weg de families en vrienden van Lia Busse, Philomena Moermans, Augustina Timmermans, Jacques Van Caillie en Clara Van Speybroeck te condoleren met het verlies van hun bemind familielid. Zij kozen er spontaan voor om, naar aanleiding van dit bedroevend gebeuren, onze Liga financieel te steunen. Wij danken de families en iedereen van harte voor dit mooie gebaar.

VERGEET-DE-PARKEERBON-NIET - HEIST-OP-DEN-BERG

Op de Wereld Alzheimer Dag werden in Heist 76 parkeerretrobiebons uitgeschreven. Iedere beboete chauffeur mag de parkeerbon vergeten, maar werd wel gevraagd om een bijdrage te storten aan Alzheimer Liga Vlaanderen.

De actie 'vergeet de parkeerbon, vergeet niet te doneren' werd opgezet door lokaal dienstencentrum De Pit in samenwerking met de gemeente Heist-op-den-Berg. Tussen 9 en 18 uur werden de parkeerboetes in Heist-op-den-Berg vervangen door een bon met de vraag om een bijdrage te storten aan Alzheimer Liga Vlaanderen. Deze actie bracht weer wat geld op voor onze Liga, maar, nog belangrijker, is de aandacht voor dementie die op deze manier opgewekt werd!

STUBRU – DE WARMSTE WEEK

Vlaamse regering schenkt 150.000 euro aan Alzheimer Liga Vlaanderen

In naam van de Vlaamse regering heeft Vlaams minister-president Geert Bourgeois 150.000 euro aan de Alzheimer Liga Vlaanderen geschonken in het kader van De Warmste Week van Music for Life.

"Een prachtig voorbeeld voor heel Vlaanderen"
"Deze vzw zet in op een maatschappelijk fenomeen van ongeziene schaal", motiveerde Bourgeois zijn keuze. "In Vlaanderen zijn naar schatting 125.000 mensen door dementie getroffen. Daarbij zijn nog eens een half miljoen familieleden zoals partners en kinderen betrokken. De ziekte treft ook hen. De Liga is in mijn ogen een prachtige organisatie omdat ze de mantelzorgers en familieleden ondersteunt. Een prachtig voorbeeld voor heel Vlaanderen." Alzheimer Liga Vlaanderen zal het geld gebruiken precies om familieleden van personen met dementie nog beter te kunnen ondersteunen.

Naar <http://dereductie.be/>

©Studio Brussel

©Studio Brussel

JONGEREN AAN DE SLAG VOOR HET GOEDE DOEL!

De leerlingen van de studierichting Publiciteitsgrafiek van het Technisch Berkenboom-Instituut in Sint-Niklaas haalden 400 euro op ten voordele van de Alzheimer Liga Vlaanderen, afdeling Waasland. Dit deden ze door zelf postkaarten te ontwerpen en te verkopen.

Gedurende één week werden de leerlingen ondergedompeld in een atelier waar ze konden experimenteren met bekende maar ook nieuwe technieken en materialen. De leerlingen doorliepen het hele proces zelfstandig van brainstorming over het goed doel tot drukklaar product.

Het resultaat mocht er zijn: een reeks van 10 postkaarten werd professioneel gedrukt en verkocht in pakketjes van vijf.

DE LEERLINGEN 7DE JAAR LOGISTIEK VAN HET PHTI TE GENT ORGANISEERDEN EEN VERKOOP TEN VOORDELE VAN EEN GOED DOEL EN BEZORGDEN DE INTEGRALE OPBRENGST AAN DE ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN.

Gent, Vrijdagsmarkt op vrijdag 30 september 2016

De leerlingen van het Provinciaal Handel en Taal Instituut (PHTI) uit Gent namen zelf het initiatief om in de periode van de werelddag dementie een actie op touw te zetten om dementie bespreekbaar te maken.

De leerlingen hebben zelf hun 'goede doel' mogen uitkiezen en zijn daarvoor op zoek gegaan op het internet naar mogelijkheden. Uiteindelijk hebben zij samen gekozen om de Alzheimer Liga als goede doel te nemen omdat zij overtuigd waren dat de doelstellingen en de werking van de Alzheimer Liga Vlaanderen meer bekendheid verdienen bij het brede publiek. Dementie is een beeld dat bij velen nog huivering opwekt. Met deze actie wilden de leerlingen een steentje bijdragen in de strijd tegen de ziekte van Alzheimer en dementie in het algemeen.

De leerlingen wilden graag de uitdaging aangaan om deze ziekte in de kijker te stellen. De betrokken leer-

krachten hebben de leerlingen gesteund in hun keuze en hen veel vrijheid gegeven in de uitwerking van hun project. Deze actie was voor de leerlingen een uitdaging en tevens een les. De taken werden besproken in de klas en onder elkaar verdeeld.

De leerlingen hebben zo veel mogelijk de producten zelf gemaakt en hebben erover gewaakt dat de aangeboden koopwaar aantrekkelijk was. De verpakkingen werden stuk voor stuk zelf bedacht en straalden authenticiteit uit. Alles werd door de leerlingen voorbereid, geproduceerd, verpakt op school en uiteindelijk uitgesteld op de vrijdagmarkt. Er waren naast de gebakjes ook snoepjes, fruitschaaltjes, koffiecups, pannenkoeken, bloemen enz. De democratische prijzen schommelden tussen 2 en 4 euro. De verkoopstand werd opgesteld en aangevuld met brochures, folders en de banner van de Alzheimer Liga. De leerlingen zelf vonden dit een leerrijke ervaring en hebben ook geleerd dat samenwerken voor een goed doel hen zelf meer samenbrengt als groep.

Door deze actie op touw te zetten, ervaren zij eveneens dat moed en het zich warmmenselijk 'kwetsbaar' opstellen vaak hand in hand gaan om dementie onder de aandacht te krijgen. De Alzheimer Liga Vlaanderen bedankt alle leerlingen en de leerkrachten voor dit initiatief en voor de ontvangen bijdragen. Deze verkoop heeft voor Alzheimer Liga Vlaanderen ruim 250 euro opgebracht.

Bedankt PHTI Gent!

Jan Barbe
Voorzitter Familiegroep Dementie regio Gent

RUGGESTEUNTJE

Wij danken graag van harte Dhr. Buytaerts, Dhr. Deruyck, Mevr. Larsen en de familie Willemsen – Van Looveren voor de mooie giften die wij van hen mochten ontvangen, alsook al onze sympathisanten die onze liga een welkome steun boden het afgelopen jaar.

Een dikke proficiat voor Veerle Van Isterdael, kernlid van de Familiegroep Dementie regio Mol! Veerle gaf een feest voor haar familie en vrienden om haar 50e verjaardag te vieren.
Haar cadeautip:
lidmaatschap voor één jaar bij de Alzheimer Liga door overschrijving van 10,00 euro!
Dank je wel Veerle, voor dit fijne initiatief!

REGIO AALTER

De Familiegroep Dementie regio Aalter, 'De Babbelaar', organiseerde op vrijdag 23 september 2016, samen met het gemeentebestuur, de Seniorenadviesraad Aalter, OKRA, Ziekenzorg CM (Samana) en woonzorgcentrum Veilige Have een gratis zang- en gedichtenvoorstelling in het kader van dementievriendelijk Aalter.

In het eerste deel van de avond werden kleine sketches gebracht waarin een 'moeder' met dementie haar dochter enkele keren ontmoet. Tijdens deze sketches werd er stilgestaan bij de leefwereld van een persoon met dementie en diens familie.

Het koor de 'Have Vrienden', voornamelijk actief in het woonzorgcentrum Veilige Have, volgde met een aangepast programma.

Ten slotte bracht volkszanger Erik Wille enkele van zijn plakkaatlieden. Speciaal voor deze avond ontwierp hij een plakkaatlied over dementie.

Tussendoor werden nog 2 gedichten voorgelezen door familieleden van personen met dementie. De avond werd afgesloten met een receptie aangeboden door het gemeentebestuur van Aalter.

De aanwezigen konden tussendoor een blik werpen op de fototentoonstelling 'Stap, lach, kijk en bewonder', een tentoonstelling van het regionaal expertisecentrum dementie Paradox. De tentoonstelling droeg bij tot een genuanceerde beeldvorming over personen met dementie.

Jessica Van Der Plaetsen

GOEDE COMMUNICATIE MET MENSEN MET DEMENTIE EN HUN NAASTEN

"Ik maakte me niet al te veel illusies dat mama nog veel begreep van wat we haar vertelden, maar ik ben er wel van overtuigd dat ze een gevoelige antenne had voor de toon waarop je sprak en de sfeer die je meebracht, voor hartelijkheid, aandacht en lichaamstaal zoals een omhelzing. Mama kon intens genieten van een knuffel en een liefkozing, dit toonde ze door haar gezicht tegen het mijne te drukken of door mij zoentjes te geven. Dat gaf mij steeds een warm, deugddoend en een verbonden gevoel." Marleen Jooris, fragment uit haar getuigenis over omgaan met haar moeder met dementie

De Koning Boudewijnstichting (KBS) gaf in 2011 tips over hoe je anders over dementie kan communiceren. 'Hij is dementerend', 'zij is dement' ... Het zijn zinnestukjes die je om de haverklap hoort. Zij zijn in ons dagelijks taalgebruik ingebakken. Genuanceerd communiceren over dementie begint met ons bewust te zijn van deze gewoonten. Waarom zeggen we niet: 'Hij heeft dementie' en 'Zij is een persoon met dementie'? Het lijkt een klein verschil, een kleine moeite. Maar er zit een waarde in verscholen: het gaat niet om 'dementen', het gaat over mensen." (KBS)

Zo is het ook goed te weten hoe je best met personen met dementie en hun naasten communiceert. Zeker in de zorg is dit van onschatbare waarde. Het vormingscentrum HIVSET en de opleiding HBO5 HIVSET willen hieraan een bijdrage leveren door een training voor zorgverleners te ontwikkelen. Zij werken hiervoor samen met zorgverleners uit de thuiszorg en woonzorgcentra, met medewerkers van het regionaal expertisecentrum dementie Tandem, het HIVSET én met Marleen Mesuere-Jooris van de Alzheimer Liga Vlaanderen.

Geert Froyen: "We vinden het belangrijk om met de Alzheimer Liga Vlaanderen samen te werken omdat we niet enkel willen vertrekken vanuit het perspec-

tief van de zorgverlener, maar ook vanuit het perspectief van de familie en de mantelzorger. Hierbij vervult Marleen Mesuere haar rol fantastisch!"

De voorziene training is bestemd voor maximaal 14 mensen per keer. Zij is opgebouwd uit vier modules. Hierbij aansluitend wordt als nazorg een lerend netwerk ('learning community') voorzien.

Geert Froyen, de coördinator van deze training, vertelt: "Module 1 gaat over beleving en bevat een kennisbibliotheek. Via een VR-bril-dementie willen we mensen trachten te laten beleven wat het is om met dementie te leven. Vanuit deze beleving komen vragen en die worden gekaderd door de kennisbibliotheek. Grote gangmakers van deze module zijn Els Miechielsen van het HIVSET en Anne Mateusen van het woonzorgcentrum Onze Lieve Vrouw in Beerse.

In module 2 vertrekken we vanuit casuïstiek: casussen dierechtstreeks uit het werkveld komen. Deze casussen worden nagespeeld door de deelnemers volgens een methodiek van het Toetstheater. Een fijne vernieuwende methodiek om via het spelen van echte casussen te komen tot inzicht. Dit alles wordt ondersteund door de theorie van Thomas Kitwood. Drijvende krachten hier zijn Liesbeth Van Eynde van het regionaal expertisecentrum dementie Tandem en Marianne Neefs van woonzorgcentrum Sint-Anna in Herentals.

Tussen module 2 en module 3 gaat elke deelnemer een persoonlijk coachingstraject afleggen bij Bruno Swinnen of Karen Segers van het vormingscentrum HIVSET. Vervolgens komt Marleen Mesuere-Jooris van de Alzheimer Liga Vlaanderen als eerste aan het woord in module 3. Zij vertelt over hoe zij de zorg voor haar mama heeft ervaren en legt hierbij bewust de focus op het communiceren. Het is een mooie en aangrijpende getuigenis!"

Marleen Mesuere-Jooris: "In mijn getuigenis vertel ik hoe het is om familielid en mantelzorger te zijn van een persoon met dementie. Ook haal ik aan wat mij is opgevallen in de communicatie met de zorgverleners."

In module 3 wordt ook een intervisie voorzien volgens de methode Actief Leren. In module 4 wordt ruimte gemaakt om actuele en belangwekkende gebeurtenissen in de wereld van de communicatie met mensen met een dementie aan bod te laten komen. Er zullen nieuwe ontwikkelingen aan bod komen zoals die van Kasper Bormans met zijn spel van de verbeelding of die van Chris De Rijdt met haar boek over ondersteunend communiceren bij dementie.

Geert Froyen: "In deze laatste module volgt ook een evaluatie van de training, er wordt gepolst of de deelnemers nog iets hebben gemist, er wordt gevraagd of ze nu daadwerkelijk beter gaan kunnen communi-

ceren. Om helemaal af te ronden geven we de deelnemers uitleg over het principe en het nut van lerende netwerken en geven we hen de kans om zich te engageren in zo'n lerend netwerk voor een periode van ongeveer één jaar."

Het is de bedoeling om de training, na het proefdraaien in november en december 2016, vanaf 15 februari 2017 te finaliseren en ter beschikking te stellen voor het vormingscentrum HIVSET en het regionaal expertisecentrum dementie Tandem. Vanaf het najaar 2017 zal de opleiding worden opengesteld.

Marleen Mesuere-Jooris, Geert Froyen en Hilde Lamers

PRIJS SANTKIN VOOR ONDERZOEK MET BETREKKING TOT DE ZIEKTE VAN ALZHEIMER

De Ligue Nationale Alzheimer Liga doet een oproep voor projecten in het kader van de prijs SANTKIN. Voor 2018 is de tweejaarlijkse prijs bestemd om onderzoek te bekronen en/of te ondersteunen met betrekking tot de diagnose en de behandeling van de ziekte van Alzheimer. Het prijsbedrag bedraagt 10.000 euro (2.000 euro als persoonlijke beloning en 8.000 euro voor verderzetting van het onderzoek). De uiterste datum voor indiening van kandidaturen is 1 maart 2018.

Deelnemingsvoorwaarden

De kandidaten

- Enkel een individuele onderzoeker of ten hoogste drie samenwerkende onderzoekers kunnen zich met 1 onderzoek kandidaat stellen, ook al hebben meerdere onderzoekers bijgedragen tot onderdelen van het ingediende onderzoek.
- De kandidaten zijn op 1 maart 2018 jonger dan 40 jaar.

Wetenschappelijke werken

- Het werk is een wetenschappelijke verhandeling of een bundel publicaties met betrekking tot de diagnose en de behandeling van de ziekte van Alzheimer.
- Het ingediende werk is in het Nederlands, Frans, Duits of Engels gesteld.
- Het werk mag geschreven zijn om een academische titel te behalen.
- Het werk mag niet eerder beloofd zijn met een gelijkwaardige of hogere prijs.

Hoe deelnemen

Stuur het 'formulier Prijs Santkin' als Word-bestand naar academiegeneeskunde@vlaanderen.be. Het formulier kan u vinden op academiegeneeskunde.be, een officiële website van de Vlaamse overheid.

De samenvatting van het werk aan het eind van het kandidaatstellingsformulier mag slechts 1 bladzijde tellen. Voeg de volgende bijlagen bij uw kandidatuur:

- een PDF-bestand met het resultaat van een zoekopdracht met de lijst van alle publicaties in het Web of Knowledge, gerangschikt volgens aantal citaties.
- een PDF-bestand dat de relevante publicaties (max. 10) van de kandidaat zelf als (mede-)auteur bevat, naar welke publicaties in de samenvatting wordt verwezen. Het PDF-bestand mag ook een thesis of proefschrift zijn.

Gelieve geen andere documenten in te zenden.

Marleen Mesuere-Jooris, vrijwilligster en voorzitter van de Familiegroep Dementie regio Turnhout

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN EN AZ MARIA MIDDELARES GENT VULLEN ELKAAR AAN

Op verschillende manieren werken Alzheimer Liga Vlaanderen en AZ Maria Middelaes Gent vruchtbaar samen: de Liga ondersteunt de initiatieven die genomen worden door AZ Maria Middelaes. Daardoor komen er mantelzorgers en personen met dementie in contact met de initiatieven van de Alzheimer Liga Vlaanderen in de regio Gent, met name de Familiegroep Dementie en de Ontmoetingsgroep Jongdementie. Voor deze laatste groep werkt de Liga samen met het regionaal expertisecentrum dementie Paradox. De diensten Neurologie en geriatrie van het ziekenhuis organiseren in samenwerking met de paramedische diensten logopedie, ergotherapie, psychologie en verpleegkunde projecten waar de mantelzorger geïnformeerd kan worden over het omgaan met personen met dementie. We denken daarbij specifiek aan het psycho-educatiepakket 'Dementie en nu', aan het project 'Cognufit' en aan de auditoriumsessies die op jaarlijkse basis worden georganiseerd voor een ruimer publiek.

Voor deze projecten doet het ziekenhuis regelmatig beroep op de deskundigheid van leden van de Alzheimer Liga Vlaanderen. Tijdens infosessies en opleidingsprogramma's voor mantelzorgers wordt de Liga uitgenodigd om hun werking toe te lichten. Dankzij die goede samenwerking kunnen de Familiegroep Dementie en Ontmoetingsgroep Jongdementie in Oost-Vlaanderen mantelzorgers opvangen die behoefte hebben aan lotgenotencontact nadat de neurologen en geriaters van het AZ Maria Middelaes de diagnose dementie hebben gesteld. Naast de vermelde groepen wordt het project CasAperta gepromoot, waarbij de mantelzorger en de persoon met dementie op maandelijkse basis zich samen kunnen ontspannen op een kunstzinnige manier.

Op dinsdag 22 november 2016 organiseerde het ziekenhuis AZ Maria Middelaes in Gent een informatieve avond rond dementie en de mantelzorger. Na de opvoering van de monoloog 'Mist, mijn moeder en ik' door Leen Persijn volgde een debat over het belang van de mantelzorger bij dementie. Bij de 120-tal toehoorders waren er vooral mantelzorgers, familieleden en enkele studenten aanwezig. Onder hen waren mensen van de Alzheimer Liga Vlaanderen, het regionaal expertisecentrum dementie Paradox, het woonzorgcentrum Domino vzw, het Inloophuis Dementie Gent, OCMW Gent en de thuiszorgwinkel. De voorstelling 'Mist, mijn moeder en ik' werd gevolgd door een panelgesprek onder leiding van Dr. Vakaet waarbij de aanwezige familieleden vragen konden stellen, die beantwoord werden door één van de panelleden:

dr. Desimpelaere, geriater AZ Maria Middelaes; Nele Van Schelvergem, referentiepersoon dementie van vzw Domino.

Jan Barbe, voorzitter Familiegroep Dementie regio Gent en Oost-Vlaams provinciaal steunpunt van de Alzheimer Liga Vlaanderen; Elena de Ru en Nico Bins, ervaringsdeskundigen.

'Mist, mijn moeder en ik' door Leen Persijn

In 'Mist, mijn moeder en ik' vertelt Leen Persijn over haar persoonlijke ervaringen met haar moeder met dementie. Ze vertelt over haar falend geheugen, haar verward gedrag, haar onrust, haar achterdocht, haar agressies maar ook over vaak hilarische anekdotes. Leen vertelt daarenboven openhartig hoe ze zelf, met vallen en opstaan, met dementie leert omgaan.

Project Cognufit: een programma voor personen met dementie en hun partner/begeleider verdeeld over 6 namiddagen, in groepjes van 6 personen

AZ Maria Middelaes Gent stelt als voorwaarde dat de partner/begeleider van de persoon met dementie voldoende gemotiveerd is om aan het programma mee te werken. Dit om ervoor te zorgen dat de tips en hulp zo optimaal mogelijk door iedereen thuis kunnen worden gebruikt. AZ Maria Middelaes probeert dit alles in een aangename omgeving en op een ontspannen manier te brengen. De aanwezigen bepalen zelf mee de inhoud van de verschillende sessies.

Tijdens de 6 namiddagen wordt de lichamelijke conditie getest van de persoon met dementie. Uit onderzoek blijkt dat mensen dagelijkse taken beter kunnen organiseren, wanneer ze voldoende fit blijven. Zij worden gestimuleerd om in hun dagelijks leven beweging in te lassen. Tijdens de sessies wordt er gezocht naar oplossingen, hulpmiddelen, geheugensteuntjes.

Zij leren ontspannen in het leven te staan door relaxatieoefeningen aan te leren en worden daarnaast zo goed mogelijk op een psycho-emotionele manier ondersteund. Indien gewenst, wordt er een huisbezoek gepland. Eventueel worden thuiszorgdiensten ingeschakeld. Elke mantelzorger krijgt een aanspreekpersoon toegewezen.

Voor Cognufit kan u de volgende contactpersonen in AZ Maria Middelaes contacteren: ergotherapeut: 09 246 22 45; logopedist: 09 246 99 94; psycholoog: 09 246 35 71; verpleegkundige: 09 246 22 01; secretariaat neurologie: 09 246 77 00; secretariaat geriatrie: 09 246 89 00. Meer info vindt u op de website <http://www.mariamiddelares.be/nl/search/cognufit>

Dementie en nu

Naast Cognufit en de infosessies organiseert AZ Maria Middelaes ook cursussen aan de hand van het psycho-educatiepakket 'Dementie en nu'. (www.dementieennu.info) Elke cursus bevat 10 namiddagen, telkens rond een ander thema. Deze lessenreeksen kennen een grote belangstelling. Deze sessies worden gegeven door dementiecoaches, namelijk een logopedist, een ergotherapeut of een psycholoog.

Op 24 november 2016 was de slotdag van de 9de lessenreeks, die werd gegeven door de dementiecoach en logopedist Natasja Willemarck. Op de laatste namiddag van die cursus werd de Alzheimer Liga Vlaanderen uitgenodigd om vervolgprijzen voor te stellen aan de deelnemers van de cursus. Dit werd in dank aangenomen, mede omdat er op die manier

kansen aangereikt werden om na de 10 weken durende cursus een vervolg te breien en verder te gaan in het ontmoeten van lotgenoten. Aan de hand van een projectie werd er uitgelegd waar de Alzheimer Liga Vlaanderen voor staat, wat de doelstellingen zijn en welke mogelijkheden er in de regio kunnen worden aangeboden. Dat zijn onder andere bijeenkomsten van de Familiegroepen Dementie en van de Ontmoetingsgroep Jongdementie en de gratis telefonische hulpverlening Alzheimer Phone National 0800 15 225. Ook info over CasAperta en projecten van het regionaal expertisecentrum dementie Paradox kwamen aan bod.

Tot slot was er gedurende een uur een interactieve dialoog tussen de aanwezige cursisten met twee ervaringsdeskundigen van de Alzheimer Liga Vlaanderen.

De gegevens van de contactpersonen in AZ Maria Middelaes voor 'Dementie en nu' zijn: logopedist: 09 246 99 91; ergotherapeut: 09 246 22 45; psycholoog: 09 246 35 71. Meer info vindt u op de website <http://www.mariamiddelares.be/nl/search/dementie>.

Op deze manier werken wij samen aan een betere samenleving waar personen met dementie en hun mantelzorger(s) een waardige plaats krijgen.

*Jan Barbe
Voorzitter Familiegroep Dementie regio Gent en Oost-Vlaams provinciaal steunpunt van de Alzheimer Liga Vlaanderen*

DEMENTIE ASSISTENTIEKAARTJE

Het kaartje 'Ik heb dementie' biedt op een duidelijke en beknopte manier de mogelijkheid aan om voor een persoon met dementie hulp te vragen in winkels, op straat, enz. Het toont in geval van nood niet alleen '112', maar ook de naam en het nummer van de contactpersoon van de persoon met dementie.

Uiteraard is het kaartje handig wanneer het gevonden wordt bij een persoon met dementie die is verdwaald. Iedereen die het kaartje leest, wordt ook geïnformeerd over Alzheimer Phone National, de gratis luister- en infolijn en over www.dementie.vlaanderen, de webpagina die alle websites van de kernactoren rond dementie bundelt en de referentie voor actuele informatie over dementie.

Ik heb dementie, graag uw begrip www.dementie.vlaanderen	Naam contactpersoon: _____
	Tel: _____
	

Het kaartje kan eenvoudig gedownload worden op <http://www.alzheimerliga.be/dementie-assistentiekaartje/> en op www.dementie.be

SLIMME TECHNOLOGIE VOOR EEN SLIMME ZORG

“Het nemen van vrijheidsbeperkende maatregelen is een controversieel thema in de zorg. Hoewel er veel inspanningen worden geleverd door medewerkers en beleid, blijft het gebruik van fysieke fixatie hoog. Fysieke fixatie verwijst naar ‘elk materiaal, uitrusting of handelingsmethode (menselijk of mechanisch toegepast), in de buurt van het lichaam van een persoon die door hem niet eenvoudig kan worden verwijderd en die zijn bewegingsvrijheid of de normale toegang tot het lichaam beperkt’ (Retsas, 1998).

Fysieke fixatie wordt ingezet op grond van meerdere redenen en het gebrek aan of onbekendheid van mogelijke alternatieven is er daar één van (Hardeman e.a. 2013). Medewerkers in zorgorganisaties ervaren een nood aan informatie en ondersteuning rondom de praktijk van vrijheidsbeperkende maatregelen (Louage, De Coster & Van Audenhove, 2003).

Ook de Vlaamse overheid ziet monitoring van fysieke fixatie als onderdeel van een kwaliteitsbeleid in woonzorgcentra (Spruytte, Sevenants & Van Audenhove, 2016). Nochtans kan slimme technologie, zoals bed- en opsta-alarmering, een alternatief bieden voor fysieke fixatie en bijdragen aan een kwaliteitsvollere

manier van leven voor de bewoner en samenwerken voor medewerkers in de zorgorganisatie.

Er zijn verschillende soorten bed- en opsta-alarmeringstechnologieën op de markt die ofwel aan de persoon, aan het bed of in de omgeving van het bed worden bevestigd. Deze technologieën kunnen niet enkel detecteren wanneer iemand zijn bed verlaat, maar ook wanneer men aanstalten maakt om het bed te verlaten of er niet tijdig naar teruggekeerd is in een bepaalde tijdspanne. De acht technologieën uit het STAFF-project zijn aan het bed ofwel in de omgeving van het bed bevestigd en maken gebruik van lichtsensoren, druksensoren, piëzo-elektrische sensoren, infraroodsensoren of cameratechnologie.”

LUCAS KU Leuven en Cretecs VIVES Hogeschool bieden een zeven-stappenplan aan dat gebaseerd is op de ervaringen van het beleid, zorgpersoneel, bewoners en onderzoekers gedurende een 6 maanden interventiestudie. Het kan een leidraad vormen voor zorgorganisaties die met slimme technologie aan de slag willen gaan. Info kan u raadplegen via https://www.kuleuven.be/lucas/pub/publi_upload/2016_SlimmeZorg.pdf.

Slimme technologie kan ook thuis aangewend worden. Zo getuigt Linda Verbrugge (57) over een nieuw innovatief product. Zij is mantelzorger voor haar schoonvader (86) die alleen thuis woont. Ze is enthousiast gebruiker van een leefstijlmonitoring systeem, waarmee ze 24 uur per dag kan zien hoe het met hem is.

“Mijn schoonvader heeft vasculaire dementie en Alzheimer en is vooral ‘s morgens verward en onrustig. Daarbij leunt hij erg op mij. Voordat we leefstijlmonitoring hadden, ging ik meerdere keren per dag langs om te kijken of alles goed ging, ook nam ik zijn problemen mee naar huis. Ik zat echt tegen mijn grens aan. Toen hij een keer in huis gevallen was, wilden we een oplossing waarbij we hem beter in de gaten konden houden. Een organisatie voor dementie en ouderenzorg tipte ons over leefstijlmonitoring, en sindsdien is mijn leven veranderd.”

‘JONGDEMENTIE ONDER DE LOEP’

Dementie treft niet alleen ouderen, maar ook mensen jonger dan 65 jaar. Maar hoe vaak komt jongdementie nu voor? Wat houdt deze aandoening in? En wat zijn de ervaringen en noden van mantelzorgers?

Om op deze en andere vragen een antwoord te vinden klopten de provincie Vlaams-Brabant en Woonzorgnet Dijleland aan bij het UZ Leuven, Universitair Psychiatrisch Centrum KU Leuven, LUCAS KU Leuven en het regionaal expertisecentrum dementie Memo.

Met steun van de provincie werd een onderzoek uitgevoerd waarbij gezocht werd om hoeveel mensen het gaat (prevalentie) in de provincie Vlaams-Brabant en gekeken werd naar de beleving en noden van de betrokken mantelzorgers.

De resultaten van het onderzoek werden op 13 oktober 2016 bekend gemaakt tijdens het avondsymposium ‘Jongdementie onder de loep’ die door professor Mathieu Vandenbulcke (Universitair Psychiatrisch

Centrum KU Leuven & UZ Leuven) werd gemodereerd. Onder de 100-tal aanwezigen waren zowel familieleden van personen met jongdementie als professionals of vertegenwoordigers van diverse organisaties zoals de Alzheimer Liga Vlaanderen.

Als eerste spreker schetste Prof. Rik Vandenberghe (UZ Leuven en KU Leuven) wat jongdementie precies inhoudt. Vervolgens lichtte Dr. Philippe Mortier (Universitair Psychiatrisch Centrum KU Leuven) de cijfers van de prevalentiestudie toe. In Vlaams-Brabant zouden er momenteel minstens 80 tot 200 personen tussen de leeftijd van 45 en 64 jaar de diagnose jongdementie hebben gekregen. Er werden een aantal kanttekeningen gemaakt waardoor er besloten werd dat deze prevalentiecijfers waarschijnlijk nog een onderschatting zijn van het aantal personen met jongdementie in Vlaams-Brabant.

Internationale studies komen immers uit op een aantal van 300 tot 1200 personen voor de provincie Vlaams-Brabant. Uit de resultaten kwam ook naar voren dat personen met jongdementie vaak te maken hebben met klinisch relevante gedragsstoornissen. Opmerkelijk was de vaststelling van het grote aandeel personen met jongdementie zonder directe steunfiguren, waardoor deze mensen vaak erg kwetsbaar zijn. Daarna vertelden dr. Nele Spruytte en drs. Marieke Van Vracem (LUCAS KU Leuven) over hun onderzoek naar de ervaringen en noden van mantelzorgers. Hieruit bleek dat het helaas nog vaak jaren duurt vooraleer mensen een correcte diagnose krijgen. Er werd gevonden dat personen met jongdementie en hun gezin op verschillende terreinen (financieel, sociaal, emotioneel, relationeel, praktisch, ...) een hoge belasting ondervinden.

Er kwamen ook een aantal nieuwe accenten naar voren, met name dat er nog meer aandacht nodig is voor de kinderen in gezinnen met jongdementie en dat er nog te weinig geweten is over de impact op vlak van intimiteit en seksualiteit. Vervolgens lichtte dr. Ronny Bruffaerts (Universitair Psychiatrisch Centrum KU Leuven) de intra-individuele benadering van de mantelzorgers toe. Hieruit bleek dat de emotionele en relationele belasting van mantelzorgers erg hoog is en dat zij risico lopen op onbegrip, vereenzaming of depressiviteit. Daarnaast kwam aan bod dat mantelzorgers tegelijkertijd ook veel kracht putten uit hun sociaal netwerk en ze zich vaak wapenen met humor en ervaringskennis. Een belangrijke bevinding hierbij was dat elke mantelzorger op een unieke manier met zijn/haar situatie omgaat.

Tijdens de avond werd ook aandacht geschonken aan het zorgaanbod in Vlaams-Brabant. Zo schetste

Vicky Vermeersch, coördinator van de Zorgcirkels Jongdementie de werking van deze Zorgcirkels dat ondersteuning biedt aan zowel personen met jongdementie als hun omgeving. Vervolgens vertelde Lies Van Mol, coördinator van het dagverzorgingscentrum Nieuwenhuizen over hun specifiek aanbod: er wordt voor iedere persoon met jongdementie gezocht naar een zinvolle dagbesteding en indien mogelijk wordt er beroep gedaan op een buddy. Beide projecten worden gesubsidieerd door de provincie Vlaams-Brabant.

Tot slot overhandigde Jean Aerts, wiens vrouw aan jongdementie leed, een cheque aan het Mady Browaeysfonds van de KU Leuven. Tijdens de maand juni ondernam Jean een fietstocht langs alle Belgische provinciehoofdsteden om jongdementie onder de aandacht te brengen. Hij zamelde hiermee geld in voor de Alzheimer Liga Vlaanderen en voor het Mady Browaeysfonds. De eerder overhandigde cheque aan de liga werd gebruikt voor de organisatie van de 5e Ontmoetingsdag Jongdementie. Jean werd bedankt voor zijn moedige prestatie en het ingezamelde geld. De avond werd afgesloten met een welverdiende receptie.

De provincie Vlaams-Brabant ontwikkelde de brochure ‘jongdementie onder de loep’ waarin de onderzoeksresultaten uitgebreid in beschreven staan. De brochure kan gratis besteld worden via ouderen@vlaamsbrabant.be of kan online bekeken worden via de link http://www.vlaamsbrabant.be/binaries/publicatie-jongdementie-brochure-2016_tcm5-110638.pdf

Karen Louwet, consulente regionaal expertisecentrum dementie Memo

INNOVATIEVE APPLICATIE GEEFT BEWONERS MET DEMENTIE EEN STEM BIJ BESLISSINGEN OVER HUN VROEGTIJDIGE ZORGPLANNING

Op 6 oktober 2016 werd in het West-Vlaamse Marke de applicatie 'voor ik het vergeet' gelanceerd voor de Vlaamse hulpverleners op de studiedag 'Vroegtijdige zorgplanning voor personen met dementie: van richtlijn tot app'. Het evenement was georganiseerd door woonzorgcentrum De Ruyschaert Marke, Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen. De applicatie maakt deel uit van een gans proces over vroegtijdige zorgplanning dat de gebruiker een visie, een methodiek en een tool aanbiedt. Het is meer dan enkel een manier om het gesprek te voeren. Het project steunt op vier innovatieve pijlers, namelijk een gestructureerde vragenlijst voor het voeren van de eigenlijke gesprekken, de applicatie zelf, filmopnames van de gesprekken en ten slotte een dubbele analyse van de beelden door zowel team als familie.

Familieleden van de bewoner met dementie ervaren de gesprekken en de filmopnames als positief en geven aan dat het hen ondersteunt in het nemen van beslissingen rond het levenseinde. Beslissingen die, net door het voeren van het gesprek en het zien van de film, soms worden bijgestuurd.

De applicatie is er initieel gekomen naar aanleiding van een projectoproep 'vroeger nadenken ... over later' vanuit de Koning Boudewijnstichting (KBS). Intussen werd de applicatie verder uitgewerkt en geprofessionaliseerd, met steun van KBS en de Nationale Loterij en in partnerschap met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen.

Op de studiedag werd ook nog de eerste wetenschappelijke richtlijn voorgesteld rond vroegtijdige zorgplanning en palliatieve zorg, specifiek voor mensen met dementie. Dit is een internationale primeur en een unieke samenwerking tussen de vier Vlaamse universiteiten en de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen. Deze moet professionele hulpverleners helpen bij de zorg en ondersteuning aan het levenseinde en hen bewust maken van de mogelijkheden en beperkingen.

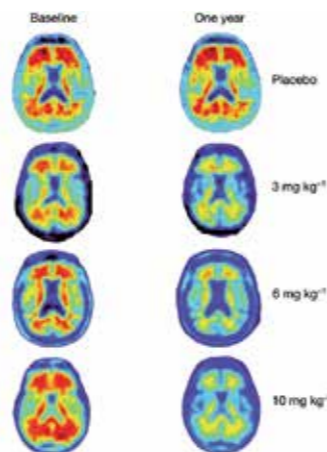
Olivier Constant, communicatiemedewerker Expertisecentrum Dementie Vlaanderen
www.dementie.be

BELOFTEVOLLE TOEKOMSTIGE BEHANDELINGEN VOOR DE ZIEKTE VAN ALZHEIMER

De ziekte van Alzheimer wordt gekenmerkt door een opeenstapeling van onoplosbare eiwitten in de hersenen, meer bepaald het *amyloïde-beta* (A β)* en *tau** proteïne. Uiteindelijk leiden deze eiwitneerslagen tot het afsterven van de hersencellen, met verlies aan hersenmassa tot gevolg, alsook tot een verstoring tussen de communicatie van deze cellen. Het samenklitten van het kleverige A β tot de grotere 'seniele plaques' wordt door veel onderzoekers overigens beschouwd als dé oorzaak van deze ziekte. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het merendeel van de huidige klinische studies zich toelegt op de ontwikkeling van *antilichamen** gericht tegen de vorming van dit giftige A β -proteïne^[1]. Deze laatste categorie *ziektemodificerende** medicijnen kunnen we bundelen onder de noemer van *immunotherapieën**. Hierna volgt een kort overzicht.

In de categorie van de immunotherapieën is het tot dusver meest beloftevolle medicijn aducanumab. Dit *monoklonale** antilichaam werd van oktober 2012 tot en met januari 2014 toegediend aan 165 patiënten met *prodromale** tot milde Alzheimer over 33 sites in

Amerika. De interim resultaten werden voor het eerst voorgesteld op een internationaal congres in maart 2015. De participanten kregen maandelijks een intraveneuze baxter of *placebo** van verschillende dosissen gedurende 1 jaar. Na *PET-beeldvorming** kon men een significante afname van de amyloïde plaques in de hersenen vaststellen alsook een vertraagde achteruitgang van het geheugen, reeds vanaf de laagste dosis (3mg/kg). Het medicijn werd goed verdragen.

PET-beeldvorming van de hersenen (amyloid-PET florbetapir) na 1 jaar therapie met aducanumab (rechterkolom; dosissen van 3 tot 10mg/kg) waarbij de intense afname van rode vlekken duidt op een significante afname van het aantal amyloïde plaques in de hersenen (vergeleken met 'baseline'; linkerkolom).
Bron: Sevigny J et al. 2016; Nature Vol. 537, pp. 50-56

Mede daardoor loopt momenteel een grotere *fase 3** studie waarin 1350 patiënten met milde geheugentekorten en milde Alzheimer worden ingesloten over 150 centra in de hele wereld waaronder ook verschillende in Nederland en België. Het einde van de studie wordt verwacht tegen 2022^[2].

Gelijkaardig aan aducanumab, is solanezumab. Twee grotere *fase 3* studies met 2052 patiënten met milde tot matige Alzheimer werden hierbij 80 weken opgevolgd. Helaas kon er hier een iets minder groot positief effect op het geheugen worden waargenomen. Heel recent bleek ook dat een vervolgfase 3 studie bij patiënten met milde dementie door een ziekte van Alzheimer niet het gehoopte positieve effect had.

Tot slot zijn er ook nog de zogenaamde *BACE-inhibitoren**. Deze farmaca verwijderen geen amyloïde plaques, maar verhinderen de aanmaak van het A β -proteïne. Ook deze medicinale strategie lijkt na eerdere *fase 1* en *fase 2* studies enorm hoopvol te zijn. Op termijn zouden BACE-inhibitoren zelfs als een dagdagelijkse onderhoudstherapie aangewend kunnen worden nadat een eerdere immunotherapie de overtollige plaques verwijderd heeft. Bovendien zou deze categorie van medicatie ook ter preventie gebruikt kunnen worden. In dat verband loopt er momenteel een wereldwijde studie waarbij een BACE-inhibitor getest wordt bij personen die een verhoogd risico hebben om de ziekte van Alzheimer te krijgen maar nog wel geen symptomen hebben.

Het lijkt erop dat de komende jaren veel vooruitgang geboekt zal worden in het Alzheimer onderzoeksveld. Hopelijk volgt tegen 2021 dan eindelijk de goedkeuring van de eerste medicijnen die écht het ziekteverloop kunnen wijzigen. Jammer genoeg blijken deze farmaca het meest efficiënt bij beginnende Alzheimerdementie, of zelfs daarvoor, in het stadium van de milde geheugentekorten. Dit laatste benadrukt terzelfdertijd de nood aan uiterst gevoelige en accurate biomarkers die een vroegtijdige diagnose, zelfs nog in het preklinische stadium, mogelijk maken.

Door: **dr. Yannick Vermeiren** (postdoctoraal onderzoeker (PhD) Universiteit Antwerpen en Alzheimer Research Center Groningen) & **prof. dr. Sebastiaan Engelborghs** (hoogleraar neurochemie en neurowetenschappen, BIODM, Universiteit Antwerpen en coördinator Geheugenklinik ZNA-Middelheim/Hoge Beuken)

Bronnen:

- [1] Selkoe DJ & Hardy J, 2016. The amyloid hypothesis of Alzheimer's disease at 25 years. EMBO Molecular Medicine Vol. 8, pp. 595-602.
- [2] Sevigny J, Chiao P, Bussière T, Weinreb PH, Williams L et al. 2016. The antibody aducanumab reduces A β plaques in Alzheimer's disease. Nature Vol. 537, pp. 50-56.

*Lexicon:

- *amyloïde-beta* (A β) *proteïne*: dit proteïne is een belangrijk fragment van het veel grotere amyloïde precursor proteïne (APP) wat een belangrijke rol speelt bij de groei van hersencellen; daarnaast is het ook betrokken bij reparatie van schade aan deze cellen
- *antilichamen*: ook antistoffen genoemd; eiwitten die door de mens worden aangemaakt als reactie op lichaamsvreemde stoffen zoals virussen of bacteriën
- *BACE-inhibitoren*: inhibitoren van het β -secretase enzym (BACE); dit enzym zorgt voor het klieven van het A β -proteïne uit het veel grotere amyloïde precursor proteïne (APP); inhibitie van dit enzym remt de aanmaak van A β
- *fase 3*: het medicijn wordt getest op een grotere groep patiënten (vaak duizenden; vergeleken met *fase 1* of *2*) om zo de nevenwerkingen op langere termijn na te gaan; indien voltooid, volgt *fase 4*, waarbij het product op de markt gebracht wordt en de meer zeldzamere bijwerkingen worden opgespoord op heel lange termijn
- *immunotherapieën*: een behandelingsvorm waar bij een afweerreactie van het eigen immuunsysteem wordt bewerkstelligd en bevorderd; in dit geval door antilichamen te produceren gebaseerd op en gericht tegen een antigeen (i.e. humaan A β)
- *monokonaal*: antilichamen die monokonaal zijn, zijn afkomstig van en worden slechts geproduceerd door één (i.e. mono) plasmacel (i.e. B-lymfocyt)
- *PET-beeldvorming*: positronemissietomografie (PET) is een beeldvormingstechniek waarbij een radioactief isotoop (contrastvloeistof) wordt toegediend aan de patiënt
- *placebo*: een als geneesmiddel voorgeschreven middel zonder werkzame bestanddelen, zonder dat de patiënt dit weet (bv. baxter met fysiologische zoutoplossing toegediend krijgen en niet aducanumab)
- *prodromaal*: de periode die voorafgaat aan het eigenlijke uitbreken van een ziekte (prodromale fase); vaak is de ziekte hier nog niet klinisch aantoonbaar
- *tau proteïne*: een belangrijk eiwit dat in overvloed te vinden is in de hersencellen en dat zorgt voor een goed functioneren hiervan
- *ziektemodificerende*: therapieën die het verloop van een ziekte kunnen wijzigen (=genezen); dit in tegenstelling tot symptomatische behandelingen.

GEZAMENLIJKE MEETING VAN DE BELGISCHE VERENIGING VOOR NEUROLOGIE (BVN-SBN) – BELGIAN DEMENTIA COUNCIL (BEDECO) OVER ALZHEIMER

Op zaterdag 10 december 2016 vond aan de Universiteit van Antwerpen, Campus Drie Eiken, de eerste gezamenlijke BVN-BeDeCo meeting plaats over de geboekte vooruitgang betreffende de diagnose en behandeling van de ziekte van Alzheimer en gerelateerde aandoeningen. De organisatie stond onder leiding van prof. dr. Sebastiaan Engelborghs (UAntwerpen) en prof. dr. Adrian Ivanoiu (UCL). Er werd deze dag een mooie update gegeven door verschillende internationaal gerenommeerde experts. Hierna volgt een kort relaas.

Na de verwelkoming door prof. dr. Adrian Ivanoiu, voorzitter van BVN en BeDeCo, werd de spits afgebeten door prof. dr. Oskar Hansson van de Universiteit van Lund (Zweden). Professor Hansson gaf een mooie samenvatting over de huidige biomarkers zoals het amyloïde-beta en tau proteïne – geanalyseerd via het lumbale vocht verkregen na een ruggenprik – die nog steeds behoren tot de meest accurate om dementie vast te kunnen stellen.

Daarnaast is de combinatie van deze biomarkeranalyses met gedetailleerde beeldvorming van de hersenen een diagnostische routine in meer en meer landen. Ook is de zoektocht naar andere markers die een vroeger stadium van de ziekte vast kunnen stellen volop bezig, met hierbij neurogranine en neurofilament light (NFL) als meest belangrijke kandidaten. Zo ont-hulde professor Hansson op het einde van zijn betoog dat NFL in het bloed een zeer bruikbare marker kan zijn om te differentiëren tussen parkinsonisme-gerelateerde aandoeningen, zoals bv. de ziekte van Parkinson en progressieve supranucleaire paralyse.

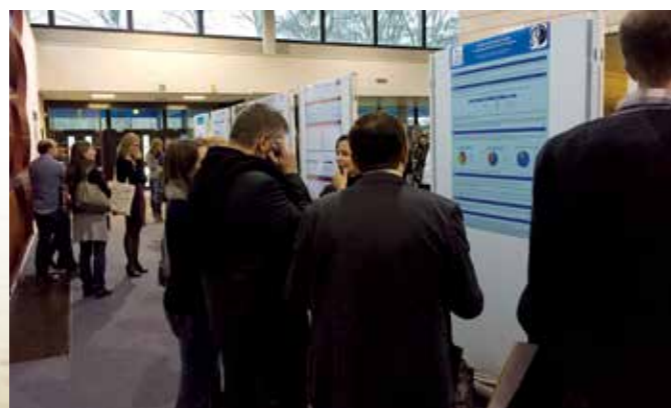
De volgende spreker, prof. dr. Frank Jessen van het Universitair Ziekenhuis Keulen (Duitsland), sprak dan weer over het concept 'subjectieve geheugenachteruitgang', als een mogelijk voorstadium van de milde geheugentekorten, wat dan weer het dementiestadium van de ziekte van Alzheimer voorafgaat. Het gaat hier vooral over subjectieve gevoelens en zorgen van geheugenachteruitgang die niet bevestigd worden door de courante neuropsychologische en geheugentesten. Hij benadrukte dat dit stadium belangrijk

is om therapeutisch op in te grijpen, maar dat de term op zich nog veel onderzoek genoodzaakt om echt zijn weg te vinden in de gangbare diagnostiek. Als laatste spreker in de voormiddag stond prof. dr. Johannes Streffer ons te woord, gastprofessor aan UAntwerpen en als senior wetenschapper verbonden aan Janssen Farmaceutica. Hij gaf een volledige stand van zaken over de meest hoopvolle behandelingen tegen de ziekte van Alzheimer, waaronder aducanumab, solanezumab en de zogenaamde BACE-inhibitoren. (zie ook pagina's 21 en 22)

De ochtend werd voortgezet met twee parallelle sessies waarbij Belgische artsen en onderzoekers hun werk voorstelden. Gedurende één van deze sessies gaf prof. dr. Jan Versijpt (VUB) een toelichting over autorijden en dementie. Hieromtrent werden door BeDeCo nieuwe consensusrichtlijnen opgesteld. Een diagnose van dementie betekent niet per sé een onmiddellijke intrekking van het rijbewijs. De beslissing is verschillend voor elk individu en wordt herhaaldelijk opgevolgd door de behandelende arts: het is een dynamisch proces.

Tijdens de broodjeslunch werden er een 20-tal posters met een variëteit aan onderwerpen voorgesteld en verdedigd. De poster van Dr. Rose Bruffaerts van het Laboratorium voor Cognitieve Neurologie (KULeuven) won hierbij de posterprijs. Het onderwerp van de poster die zij verdedigde handelde over een gestoorde gehoorherkenning van ritmische sequenties bij de niet-fluente variant van primaire progressieve afasie, een subtype van frontotemporale lobaire degeneratie. De dag werd beëindigd met twee parallellopende workshops waarin deelnemers en experts meer ingewikkelde casussen bespraken. Aansluitend volgde een deugdlopende receptie.

Door: dr. Yannick Vermeiren (postdoctoraal onderzoeker (PhD) Universiteit Antwerpen en Alzheimer Research Center Groningen) & **prof. dr. Sebastiaan Engelborghs** (hoogleraar neurochemie en neurowetenschappen, BIODEM, Universiteit Antwerpen en co-ordinator Geheugenkliniek ZNA-Middelheim/-Hoge Beuken)

HET VERHAAL VAN EEN WONDERMOOI AFSCHEID

Op 7 maart 2016 overleed een unieke vrouw, ons moeke. Ze was 81 jaar en had al vijf jaar Alzheimer. De laatste jaren van haar leven bracht ze door in het woonzorgcentrum Vincenthof te Oostakker, waar ze op het einde verbleef in de gesloten afdeling 'de Binnentuin'.

Van zodra we wisten dat moeke Alzheimer had, begonnen wij, haar vier dochters, een dagboek te schrijven. Nadien volgden nog drie andere dagboeken. Toen moeke ziek werd, waren we net begonnen aan ons vierde schriftje.

Moekes afscheid was heel bijzonder. Het ging niet alleen om haar, maar ook om het fantastische personeel van 'de Binnentuin', de andere bewoners, de versterkte familie- en zussenband, de vele toevallige ontmoetingen.

Haar verhaal is zo mooi dat we het graag met andere mensen wilden delen, omdat het aan iedereen een portie licht, warmte en moed kan geven voor het eigen leven. Moeke is immers gestorven zoals ze geleefd heeft: in een cocon van liefde die ze uitstraalde op iedereen die in haar buurt kwam.

Zo groeide bij mij het idee om het laatste dagboek uit te werken tot een echt boekje voor familie en vrienden. Ik stuurde het ook naar de Alzheimer Liga Vlaanderen, omdat wij op moekes overlijdensbericht een gift voor de Liga hadden gevraagd in plaats van bloemen of kransen.

De reacties bleven niet uit: vrienden en familie reageerden diep ontroerd en velen met hun eigen, persoonlijk verhaal.

En zoals dat vaak gaat in het leven: van het één kwam het ander en zo gebeurde het dat op een dag de directeur van de Alzheimer Liga Vlaanderen, Hilde Lamers, bij mij op bezoek kwam. We spraken over moeke en over het belang van het goed afscheid

nemen wanneer het levenseinde nadert. Schrijven over datgene wat er écht toe doet kan familieleden hierbij helpen. Niet alleen praktische regelingen, maar ook diepmenselijke ervaringen kunnen in het verhaal verweven worden. Zo gebeurde dit ook bij ons. 'Het verhaal van een wondermooi afscheid' bood ons kansen om onze zorgen, twijfels, vreugde en verdriet met elkaar te delen. Het smeedde warmmenselijke banden, zelfs tot buiten onze familiekring.

Wie 'Het verhaal van een wondermooi afscheid' graag zelf wil lezen, kan het bij mij bestellen. Als moeke één of meerderen onder jullie kan inspireren door haar verhaal, dan is het de verspreiding ervan waard geweest!

Mieke Roose

PRAKTISCH: Het boekje telt 35 bladzijden en kost 8 euro. U kan het bestellen door een mail te sturen naar mieke.roose1@telenet.be, met vermelding van uw naam en adres, en door het bedrag over te schrijven op rekeningnummer BE14 0017 9654 5383 van Verhaegen Thomas. U krijgt het boekje dan thuis toegestuurd.

BELANGRIJK: Na aftrek van de kosten, gaat de opbrengst volledig naar de werking van de Alzheimer Liga Vlaanderen.

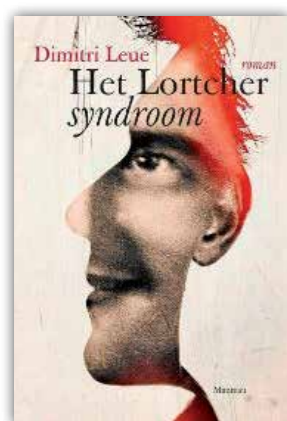

**'HET LORTCHERSYNDROOM':
DIMITRI LEUE SCHRIJFT INDRINGEND FICTIEDEBUUT OVER FAMILIEVLOEK**

Een tragikomische roman over de dementerende geest

Peer Lortcher. Een niet onverdienstelijk componist, vocht zijn hele leven tegen zijn genetische ballast. Dé ziekte hangt de Lortchers boven het hoofd als het zwaard van Damocles. De vergeetziekte. Marcel Lortcher moet aanzien hoe dementie knaagt aan de geest van zijn vader. Hij doet een poging om zijn geheugen te masseren met muzieknoten. Vastbesloten de connectie met Peer niet te verliezen, brengt hij een familiechroniek in kaart over afscheid, verlangen en talent.

Het Lortchersyndroom is gebaseerd op het gelijknamige toneelstuk met Warre Borgmans en gaat over familietrekjes waar je niet onderuit kan. Overdrijven, seksuele driften en kwaad doen wanneer je goed wil doen.

'Je hebt het gevoel dat je iets

moet zeggen. Ik zie jouw twijfel. Had je daarnet al iets gezegd? Hadden we het over iets? Je zoekt in je geheugen zoals een ander zijn sleutels zoekt in zijn jaszakken. Af en toe voel je iets. Geen sleutel. Je wilt de zakken leegschudden en zien wat er nog in zit, maar krijgt er niets uit. Je vraagt je af wat die man van je wil. 'Die man is je zoon, Peer. Ik ben je zoon.' De motten hebben al veel weggevreten daarboven. Ik probeer een gat te vullen met mijn naam en mijn gezicht: 'Ik ben Marcel. Je zoon.'

Dimitri Leue werkt als acteur en regisseur voor radio, tv en theater. Ook is hij auteur van verschillende theaterstukken en kinderboeken. Het Lortchersyndroom is zijn eerste roman.

ISBN 9789022332917
Aantal pagina's: 192
Prijs: € 19,99 Paperback
Uitgeverij Manteau

ZOOM: MENSEN MET DEMENTIE STAAN ER NIET ALLEEN VOOR

Dementie is een ziekte waar de komende decennia meer en meer mensen mee te maken zullen krijgen. De hele samenleving is betrokken partij. Die samenleving kan veel doen om mensen met dementie en hun omgeving te ondersteunen, en een kwaliteitsvol leven te helpen leiden.

De vergrijzing wordt zoals bekend de komende jaren een van de grote demografische veranderingen in Europa. Dementie is geen automatisch gevolg van de vergrijzing, maar duidelijk is wel dat het aantal mensen met dementie zal toenemen. Een geneesmiddel of doeltreffende behandeling is er voorlopig niet.

Mensen met dementie maken onverkort deel uit van de samenleving, als

volwaardige en actieve burgers. Het is dan ook aan die samenleving om naar sociale inclusie te streven, mantelzorgers te ondersteunen en 'dementievriendelijk' te zijn. Dat vergt zowel creativiteit als deskundigheid. De Koning Boudewijnstichting zet haar inspanningen in dit verband voort. Onder meer dankzij de samenwerking met andere stichtingen kunnen we intussen van een Europese beweging spreken.

Bron: https://www.kbs-frb.be/nl/Activities/Publications/2016/307333?hq_e=el&hq_m=4426170&hq_l=4&hq_v=9387865bc4&hq_e=el&hq_m=4435315&hq_l=6&hq_v=z10000d446

DE TWEDE CD VAN 'DE STEM VAN ONS GEHEUGEN' IS ER

Op woensdag 21 september werd de nieuwe cd van 'De Stem van ons Geheugen' voorgesteld aan het publiek. Het initiatief wil samen zingen met mensen met dementie aanmoedigen. Onderzoek duidde immers op de heilzame effecten van zingen. Met het uitgeven van 18 bekende liedjes in een aangepast arrangement hoopt het project om organisaties uit de zorgsector, en in de thuiszorg in het bijzonder, aan te zetten om zelf ook een koor voor mensen met dementie op te richten. Er werd voor deze opname samengewerkt met Muziekmozaïek.

Onder leiding van Jeroen Knapen voorzagen jonge muzikanten de gekende liedjes van een hedendaags deuntje in een folkjasje. Ze werden ingezongen door Inez Carsauw en Marnix De Cat. Het eindresultaat met o.a. arrangementen van 'Love me tender', 'Brengeens een zonnetje' en 'Sarie Marais' wil ook mensen met jongdementie aanspreken en klinkt veelbelovend!

Aan de realisatie van de cd ging een benefietactie 'Mijn liedje voor jou' vooraf. Koren, contactkoren en sponsors hebben tal van acties en concerten opgezet om geld in te zamelen voor één van de liedjes op

de cd. Hiermee werd een totaalbedrag van ca. 12.000 euro ingezameld. Dit bedrag werd volledig besteed aan het herwerken en opnemen van de liedjes.

De cd is te bestellen via www.destemvanonsgeheugen.be of via de e-shop van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen.

Bron: Nieuwsbrief 29 september 2016 – Expertisecentrum Dementie Vlaanderen

Uit het dagboek van Ludwin

Toen Leen nog niet ziek was, vertelden wij elkaar veel verhalen. Leen kon zeer goed luisteren en was erg bekwaam in het geven van goede raad waarbij mijn gevoelens steeds gerelativeerd werden. Nu is dat andersom. Nu vertelt zij veel over zichzelf en wat ik te vertellen heb wordt zo gedraaid dat het haar ten goede komt. Ik heb geleerd om daar mee om te gaan. Het levert me wel veel gepieker op 's nachts. Ik word daar wakker van, neem dan een slok koffie en begin te schrijven. Meestal val ik na zo'n partijtje pennen in slaap. Mijn verdriet, mijn onzekerheid krijgt van haar echter geen aandacht. Je mag de weg die ik bewandel beschouwen als een soort afscheid nemen van haar. Ik hoop dat je mij goed begrijpt. Ik hou nog erg veel van Leen en de manier waarmee ik nu met haar omga draagt meer vruchten dan vroeger. Mijn schrijven vangt mijn frustraties gro-tendeels op. Het vormt een soort buffer waartegen ik eens hard kan boksen. Ik wil ervoor tekenen, wanneer ik de gezegende leeftijd zal hebben bereikt met zo'n ziekte dat ik op dezelfde manier wil reageren als Leen. Zij doet dat voortreffelijk.

Groetjes,
Ludwin en Leen

Word jij ons visitekaartje?

Alzheimer Liga Vlaanderen vzw zoekt enthousiaste mensen die zich vrijwillig willen inzetten voor onze regionale Familiegroepen (Jong)dementie. Onze Familiegroepen (Jong)Dementie bieden **lotgenotencontact** voor familieleden en mantelzorgers van personen met (jong)dementie.

Interesse? Neem contact op met de educatief stafmedewerker: laura.weyns@alzheimerliga.be of 0495 21 41 19; via het secretariaat: secretariaat@alzheimerliga.be of 014 43 50 60

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE ANTWERPEN

ANTWERPEN CENTRUM

Contactpersoon: Julien De Leeuw, T. 0479 73 23 70, antwerpen@alzheimerliga.be

Locatie: lokalen van Gezinsbond Gewest Antwerpen, Schermersstraat 32, 2000 Antwerpen

Tijdstip: 20.15u (onthaal vanaf 19.45u) tot 22u

- 07/02/2017: Communicatie met personen met dementie
- 04/04/2017: Thema wordt later bepaald. Hou de website in de gaten.
- 06/06/2017: Thema wordt later bepaald. Hou de website in de gaten.

JONGDEMENTIE ANTWERPEN-CENTRUM

Contactpersoon: Julien De Leeuw, T. 0479 73 23 70, antwerpen@alzheimerliga.be

Locatie: lokalen van Gezinsbond Gewest Antwerpen, Schermersstraat 32, 2000 Antwerpen

Tijdstip: 20.15u (onthaal vanaf 19.45u) tot 22u

- 09/03/2017: Dementie ... met een andere bril bekeken?!
- 11/05/2017: Thema wordt later bepaald. Hou de website in de gaten.

BERCHEM

Contactpersoon: Raymonda Poeck, T. 03 340 46 80, berchem@alzheimerliga.be

Locatie: zaaltje 'Paviljoen' van de kerk 'De Verezen Heer', Berchemstadionstraat 8, 2600 Berchem

Tijdstip: 14 tot 16u

- 31/01/2017: Een toast op het nieuwe jaar, gezellig samen zijn met hapje en drankje
- 28/02/2017: Moeilijk hanteerbaar gedrag
- 25/04/2017: Palliatieve zorg en dementie
- 20/06/2017: Zinnvolle dagbesteding

BONHEIDEN

Contactpersonen: Jenny Claes, T. 015 20 71 17, bonheiden@alzheimerliga.be

Micheline Janssens, T. 015 51 72 58,

Locatie: woonzorgcentrum Den Olm, Schoolstraat 55, 2820 Bonheiden

Tijdstip: 14 tot 16u

BRECHT

Contactpersonen: Bart Neefs, T. 03 330 11 20, brecht@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum Het Sluisken, Gasthuisstraat 11, 2960 Brecht

Tijdstip: afwisselend namiddag en avond

Nieuwe data volgen zodra gekend. Hou ook de website in de gaten.

EKEREN

Contactpersoon: Ria Van den Broeck, T. 0474 80 59 54, ekeren@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Hof De Beuken, Geestenspoor 73, 2180 Ekeren

Tijdstip: 19.30 – 22u

- 30/03/2017: Een onhoudbare thuissituatie: overstap naar het rusthuis voor de persoon met dementie
- 04/05/2017: Vroegtijdige zorgplanning en palliatieve zorg voor personen met dementie

GEEL

Contactpersoon: Rina Meeus, T. 0474 49 94 90, geel@alzheimerliga.be

Locatie: afwisselend

Tijdstip: afwisselend

HEIST OP DEN BERG

Contactpersoon: Ilse Van Dessel, heistopdenberg@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum De Pit / Inloophuis Dementie, Boonmarkt 27, 2220 Heist-op-den-Berg

Tijdstip: 14u

Deelname: € 2

- 21/02/2017: Verandering in relaties
- 21/03/2017: Hoe omgaan met een persoon met dementie
- 18/04/2017: Hulpmiddelen in de thuiszorg voor personen met dementie
- 16/05/2017: Voeding voor personen met dementie
- 20/06/2017: Zorgen start bij zorg voor jezelf

HERENTALS

Contactpersoon: Dany Vrydag, T. 0484 79 89 11, herentals@alzheimerliga.be

Locatie: afwisselend

- 09/02/2017: In het lokaal dienstencentrum 't Convent Begijnhof 17, 2200 Herentals

Hoe kunnen we de levenskwaliteit van de personen met dementie verbeteren?

Er is gelegenheid tot het uitwisselen van ervaringen en vragen stellen.

- 07/03/2017: Schouwburg van CC 't Schaliken Film "Away from Her".

Organisatie van het lokaal dienstencentrum 't Convent - Vooraf inschrijven: 014 28 20 00 of dienstencentrum@ocmwherentals.be

20/04/2017: In het lokaal dienstencentrum 't Convent Begijnhof 17, 2200 Herentals

Dementie is meer dan vergeten. Er is gelegenheid tot het uitwisselen van ervaringen en vragen stellen.

10/05/2017: Organisatie van en in het lokaal dienstencentrum 't Convent Begijnhof 17, 2200 Herentals

Herinneringen ophalen met personen met dementie. Er is gelegenheid tot het uitwisselen van ervaringen en vragen stellen.

Door Liesbeth Van Eynde. Expertisecentrum Dementie Tandem

09/06/2017: i.s.m. en in het woonzorgcentrum St. Anna, Vorselaarsebaan 1, 2200 Herentals

Positief omgaan met de gevoelens van personen met dementie.

Hoe omgaan met hun verdriet, onmacht, agressie, achterdocht, ontremd gedrag, ... Er is gelegenheid tot het uitwisselen van ervaringen en vragen stellen.

Door Marianne Neefs, referentiepersoon dementie

HOOGSTRATEN

Contactpersoon: Kim Michielsens, T. 03 340 16 00, hoogstraten@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum

Tijdstip: afwisselend

20/01/2017: Wat iedereen zou moeten weten over dementie. Van 14 tot 16u.

23/03/2017: Verschillende rollen van de mantelzorg. Van 19 tot 21u.

09/06/2017: Beleving van de persoon met dementie. Van 14 tot 16u.

LIER

Contactpersoon: Christine De Smet, T. 03 490 01 30, lier@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Sint-Jozef, Koningin Astridlaan 4, 2500 Lier

Tijdstip: afwisselend

23/03/2017: Verschillende rollen van de mantelzorg. Van 19.30 tot 21.30u

01/06/2017: Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag. Van 19.30 tot 21.30u

MECHELEN

Contactpersoon: Peggy Goossens, T. 015 47 81 24, mechelen@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum De Lisodde, Frans Broersstraat 1, 2800 Mechelen

Tijdstip: 14.30 tot 16.30u

- 23/03/2017: Dementie is meer (dan) vergeten

- 22/06/2017: Communicatie: begrijpen en begrepen worden

MECHELEN JONGDEMENTIE

Contactpersoon: Hilde Weckhuysen, T. 0470 29 11 16, jongdementiemechelen@alzheimerliga.be

Locatie: 't moNument, Lijsterstraat 2, 2800 Mechelen

Nieuwe data volgen zodra gekend. Hou de website in de gaten.

MOL

Contactpersoon: Laura Weyns, T. 0495 21 41 19, mol@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Witte Meren, Collegestraat 69, 2400 Mol

Tijdstip: vrijdagavond, van 19 tot 21u

- Nieuwe data volgen zodra gekend. Hou de website in de gaten.

TURNHOUT

Contactpersoon: Marleen Mesuere-Jooris, T. 03 314 60 93, turnhout@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum De Wending, Albert van Dyckstraat 18, 2300 Turnhout

Tijdstip: 19.30u (onthaal vanaf 19u), einde rond 21.30u

- 16/02/2017: De beleving van de mantelzorg
- 20/04/2017: Inzicht krijgen in het gedrag van personen met dementie, a.d.h.v. het spel 'Mens erger je niet'. Begeleiding door Expertisecentrum Dementie Tandem
- 22/06/2017: Zinnvolle tijdsbesteding in de thuissituatie en het woonzorgcentrum

JONGDEMENTIE TURNHOUT – IN SAMENWERKING MET ONS ZORGNETWERK VZW

Contactpersoon: Hilde Weckhuysen, T. 0470 29 11 16, jongdementieturnhout@alzheimerliga.be

Locatie: 't Kaffee, woonzorgcentrum De Wending 1, Albert Van Dyckstraat 18, 2300 Turnhout

Tijdstip: van 19.30 tot 21.30u

07/03/2017: Sjef van Bommel komt ons vertellen over zijn boek "Ik ben de weg kwijt". We zullen reflecteren over diverse passages uit het boek.

02/05/2017: Aan de hand van het educatief spel "Mens erger je niet" kijken we samen naar hoe we inzicht krijgen in het gedrag van personen met dementie.

24/06/2017 (zaterdag!): Uitstap naar het museum van hedendaagse kunst Antwerpen M HKA waar we een rondleiding op maat krijgen. Voor 8 personen met jongdementie en hun mantelzorg. Graag vóór 14 juni 2017 inschrijven!

WIEKEVORST

Contactpersonen: Steffi Van Besouw, wiekevorst@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum Het Pluspunt, Sint-Jozefstraat 15, 2222 Wiekevorst

Tijdstip: 14 tot 15.30u

Deelname: € 2 Elke eerste dinsdag van de maand

Nieuwe data volgen zodra gekend. Hou de website in de gaten.

WILRIJK

Contact: woonzorgcentrum Sint-Bavo, T. 03 820 73 00, wilrijk@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Sint-Bavo, Sint-Bavostraat 29, 2610 Wilrijk
Tijdstip: 13.30 tot 15.30u

- 10/02/2017: *Erkenning van de eerste symptomen en de laatste.* Van 13.30 tot 15.30u
- 07/04/2017: *Stempel van dementie, toch tel je mee.* Van 13.30 tot 15.30u
- 16/06/2017: *Veel of weinig op bezoek komen.* Van 19 tot 21u

ZWIJNDRECHT – IN SAMENWERKING MET ECD ORION

Contactpersoon: Koen Dockx, T. 03 253 29 29, zwijndrecht@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum De Regenboog, Regenbooglaan 14, 2070 Zwijndrecht
Tijdstip: 19 tot 21u

- 19/01/2017: *Verschillende dementiebeelden. Over de stadia van het dementieproces.*
- 16/03/2017: *Vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie. Nadenken en spreken over zorg die je in de toekomst nodig hebt.*
- 18/05/2017: *Zinvolle dagbesteding. Over herinnering en basale stimulatie.*

14 tot 16u

- 16/03/2017: *Vergeeten? Dementie of niet? Door Jessica of Isabel.* Van 19.30 tot 21.30u
- 20/04/2017: *Wat als het thuis niet verder kan? Door de sociale dienst.* Van 14 tot 16u
- 18/05/2017: *Autonomie en bemoeizucht.* Door Isabel. Van 19.30 tot 21.30u
- 15/06/2017: *Beleving van dementie aan de hand van gedichten.* Door Isabel en Jessica. Van 14 tot 16u

DEINZE

Contactpersonen: Pierre Van Houcke, T. 09 372 83 50, deinze@alzheimerliga.be
Locatie: zaal 'De Rekkeling', D. Delcroixstraat 1A, 9800 Deinze
Tijdstip: telkens van 14 tot 16u

- 23/02/2017: *Vrije tijd voor mantelzorgers, een noodzaak!*
- 27/04/2017: *Hoe jezelf en je vermogen beschermen? Spreker: Wn. Vrederechter Dieter Vanoutrive*

DENDERMONDE

Contact: Ate Mertens, T. 0485 14 32 78
Locatie: A.Z. Sint-Blasius (grote vergaderzaal), Kroonveldlaan 50, 9200 Dendermonde

- 15/03/2017: *Wat iedereen zou moeten weten over dementie*
- 14/06/2017: *Beleving van de mantelzorg en van de persoon met dementie*

EKLO

Contactpersoon: Frederik Kochuyt, T. 0486 44 07 09, eeklo@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum Zonneheem, Schiet- spoorstraat 9, 9900 Eeklo
Tijdstip: 14 tot 16u

- 09/03/2017: *Positieve aspecten in de zorg*
- 11/05/2017: *Financiële en juridische ondersteuning*
- 08/06/2017: *Ervaringen uitwisselen tijdens gezellig samen- zijn met etentje*

GAVERE

Contactpersoon: Katy Van Hoecke, T. 09 389 20 31, gavere@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum Den Oever, Klooster- straat 6, 9890 Gavere
Tijdstip: 15 tot 17u

- 23/02/2017: *De beleving van een persoon met dementie*
- 23/03/2017: *Verschillende fase in het dementieproces*
- 20/04/2017: *Sociale en professionele ondersteuning*
- 22/06/2017: *Zinvolle dagbesteding in de thuissituatie*

GENT

Contactpersonen: Jan Barbe, T. 09 223 02 82, gent@alzheimerliga.be
Locatie: polyvalente zaal van het Tempelhof, St. Mar- grietstraat 36, 9000 Gent
Tijdstip: 19.30u

- 14/02/2017: *Veiligheid en valpreventie.* Moderator: Bjorn De Raedt
- 14/03/2017: *Filmvertoning met nabespreking.* Moderator: Jan Barbe

- 11/04/2017: *Dementie van binnenuit ervaren.* Moderator: Bjorn De Raedt en Nele Van Schelvergem
- 09/05/2017: *Emoties lopen soms hoog op.* Moderator: Nele Van Schelvergem
- 13/06/2017: *Ervaringen uitwisselen tijdens een etentje.* Inschrijving is verplicht.

JONGDEMENTIE GENT - IN SAMENWERKING MET ECD PARADOX

Contactpersoon: Veerle De Bou, T. 09 233 14 38, Veerle.debou@ecd-paradox.be
Locatie: regionaal expertisecentrum dementie Paradox, Molenaarsstraat 34, 9000 Gent (parking woonzorgcentrum Sint Jozef)
Tijdstip: 19.30 tot 21.30u

- 06/02/2017: *Vragen over zorgen en werk: Hoe kan je zorg en werk combineren? Wat bestaat er allemaal aan moge- lijkheden, tegemoetkomingen, ... voor de partner, kinderen en de persoon met jongdementie zelf.*
- 24/04/2017: *In gesprek met de dementie-expert: Tijdens deze ontmoetingsgroep staan jullie vragen en verhaal centraal.*
- 26/06/2017: *Vragen over veranderd gedrag: Een psycho- loog geeft ons toelichting over het veranderend gedrag bij jonge mensen met dementie en hoe we daar kunnen mee omgaan.*

NINOVE

Contactpersoon: Kristel Van Vreckem, T. 0477 34 05 67, ni- nove@alzheimerliga.be
Locatie: Afwisselend

- 09/02/2017: *Communicatie: begrijpen en begrepen wor- den.* Van 14 tot 16u. Woonzorgcentrum Wilgendries, Plek- kerstraat 1, 9404 Aspelare
- 13/04/2017: *Wat is dementie? Van 19 tot 21u.* Woonzorg- centrum Klateringen, Centrumlaan 173, 9400 Ninove
- 08/06/2017: *Moeilijk hanteerbaar gedrag.* Van 19 tot 21u. Woonzorgcentrum Domein Castelmolen, Halsesteenweg 27, 9402 Meerbeke

SINT-NIKLAAS

Contactpersoon: Lut Heyndrickx, T. 0468 27 93 46, sintniklaas@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum (LDC) De Wilg, Lam- straat 23, 9100 Sint-Niklaas
Tijdstip: 19u

- 23/03/2017: *Financiële en materiële ondersteuning*
- 11/05/2017: *Hygiëne, een complex probleem*
- 24/06/2017: *(zaterdag!): Samen genieten van een boot- tocht*

WONDELGEM

Contactpersoon: Anneleen Steyaert, T. 09 216 19 69, wondelgem@alzheimerliga.be
Locatie: cafetaria woonzorgcentrum De Liberteyt, Vroonstalledries 22, 9032 Wondelgem
Tijdstip: 19 - 21u

- 21/02/2017: *Ervaringen uitwisselen tijdens gezellig samen- zijn met een hapje en een drankje*
- 25/04/2017: *Belevingswereld van de persoon met dementie, aan de hand van een spel*
- 27/06/2017: *Moeilijk hanteerbaar gedrag bij personen met dementie*

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE LIMBURG

BERINGEN

Contactpersoon: Myriam Dhulst, T. 047330 93 32, beringen@alzheimerliga.be
Locatie: vzw Thuisverzorging de 'Eerste Lijn', Koolmijn- laan 86, 3580 Beringen
Tijdstip: 19u

- 07/03/2017: *Hoe aangenaam praten met een persoon met dementie?*
- 04/05/2017: *Leuke bezigheden voor de persoon met dementie*

BREE

Contactpersoon: Tamara Mackendas, T. 0473 30 93 32, bree@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum de Gerkenberg, Meeuwer- kiezel 90a, 3960 Bree
Tijdstip: ledere 1ste maandag van de maand. Inloop om 19.15u en aanvang is om 19.30u. Het einde is rond 21u voorzien.

- 06/02/2017: *Kennismaking + overlopen afspraken*
- 06/03/2017: *Algemene info + wat is dementie?*
- 03/04/2017: *Communicatie*
- 08/05/2017: *Draagkracht en draaglast*
- 12/06/2017: *Moeilijk hanteerbaar gedrag*

JONGDEMENTIE HASSELT

Contactpersoon: Evy Van Doninck en Lindsay Van- haeren, T. 011 24 93 57, jongdementiehasselt@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Sint-Elisabeth, Demerstraat 80, 3500 Hasselt
Tijdstip: 19.30 tot 21.30u

LUMMEN

Contactpersoon: Manuela Vandenboer, T. 013 52 13 53, lummen@alzheimerliga.be
Locatie: lokaal dienstencentrum 't Klavertje, Dr. Vander- hoeydonckstraat 56, 3560 Lummen

Tijdstip: 19u

- 20/02/2017: *Hoe aangenaam praten met een persoon met dementie?*
- 15/05/2017: *Leuke bezigheden voor de persoon met dementie*

MAASEIK

Contactpersoon: Miek Vandenbergh, T. 089 56 38 94, maaseik@alzheimerliga.be
Locatie: vergaderzaal woonzorgcentrum De Maaspoorte, Sionstraat 21, 3680 Maaseik
Tijdstip: ledere 3de maandag van de maand. Inloop om 19.15u en aanvang is om 19.30u.

- 20/02/2017: *Kennismaking + overlopen afspraken*
- 20/03/2017: *Algemene info + wat is dementie?*
- 24/04/2017: *Communicatie*
- 15/05/2017: *Draagkracht en draaglast*
- 19/06/2017: *Moeilijk hanteerbaar gedrag*

OVERPELT

Contactpersonen: Wendy Ceelen en Veerle Janssen, T. 011 80 56 56, overpelt@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Immaculata, Dorpsstraat 58, 3900 Overpelt
Tijdstip: 19.30 tot 21.30u

- 16/02/2017
- 20/04/2017
- 15/06/2017

JONGDEMENTIE OVERPELT

Contactpersonen: Wendy Ceelen en Veerle Janssen, T. 011 80 56 56, jongdementieoverpelt@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Immaculata, Dorpsstraat 58, 3900 Overpelt
Tijdstip: 20 tot 22u

- 21/03/2017
- 23/05/2017

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

AALTER

Contactpersonen: Jessica Van der Plaetsen en Isabel Claeys, T. 09 391 09 77, aalter@alzheimerliga.be
Locatie: woonzorgcentrum Veilige Have, Lostraat 28, 9880 Aalter (in de cafetaria)

- 16/02/2017: *Een andere kijk op dementie! aan de hand van verschillende denkkaders.* Door Jessica en Isabel. Van

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

AARSCHOT

Contactpersoon: Jacqueline Alaerts, T. 016 48 90 41, aarschot@alzheimerliga.be

Locatie: afwisselend: lokaal dienstencentrum Orleanshof, Leuvensestraat 148, 3200 Aarschot en woonzorgcentrum St-Rochus, Albertlaan 2, 3200 Aarschot

Tijdstip: van 19.30 tot 21.30u

- 13/02/2017: om 19u: Praatcafé Dementie (verwelkoming met drankje om 18.30u) Thema: 'Voorafgaande wilsverklaringen', door prof. dr. Chris Gastmans, centrum voor biomedische Ethiek en Recht KU Leuven.

Locatie: woonzorgcentrum St-Rochus, Albertlaan 2, 3200 Aarschot

• 27/02/2017: van 19.30 tot 21.30u: Familiegroep Dementie
Locatie: lokaal dienstencentrum Orleanshof, Leuvensestraat 148, 3200 Aarschot

• 22/05/2017: om 19u: Praatcafé Dementie (verwelkoming met drankje om 18.30u)

Thema: 'Wat is dementie', door Hilde Vanderlinden, psychologe
Locatie: woonzorgcentrum St-Rochus, Albertlaan 2, 3200 Aarschot

• 24/06/2017: van 19.30 tot 21.30u: Familiegroep Dementie
Locatie: lokaal dienstencentrum Orleanshof, Leuvensestraat 148, 3200 Aarschot

BRUSSEL

Contactpersoon: Expertisecentrum Dementie Broes, brussel@alzheimerliga.be

Locatie: afwisselend

Tijdstip: afwisselend

Nieuwe data volgen zodra gekend. Hou de website in de gaten.

DILBEEK

Contactpersonen: Jan Hertecant, na 18u (T. 0478 11 59 10 of 02 568 06 44) of Nathalie Van Dorpe/Ann Vermoesen (T. 02 568 07 10), dilbeek@alzheimerliga.be

Locatie: cafetaria seniorencentrum Breugheldal, Itterbeeksebaan 210, 1701 Itterbeek

Tijdstip: vanaf 19.30u

- 09/02/2017: Dementie; over verlies en rouwen. Prof. dr. em. Manu Keirse is klinisch psycholoog, een boeiende spreker en specialist in rouwverwerking. Een pleidooi voor meer openheid over rouwen en verlies.

• 20/04/2017: Erfgoed en zorg: in het teken van herinnering (een vorm van hulpverlening waarbij het ophalen van herinneringen centraal staat).

- 15/06/2017: Diagnose en erfelijkheid door Dr. Jan Versijpt (neuroloog UZ Jette)

JONGDEMENTIE LEUVEN - IN SAMENWERKING MET ECD MEMO

Contactpersonen: Annemie Janssens, memo@dementie.be, T. 016 50 29 06, Jacqueline Alaerts, T. 016 48 90 41, jongdementieleuven@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum Wijnveld, Wingerdstraat 14, 3000 Leuven

Tijdstip: 20u

STEENOKKERZEEL-MELSBROEK-PERK

Contactpersoon: Nancy Baert, T 02 257 44 18 steenokkerzeel@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Floordam, lokaal dienstencentrum Omikron, Vanheylenstraat 71, 1820 Melsbroek

Tijdstip: van 17 tot 19u

- 30/03/2017: Moeilijk hanteerbaar gedrag. Spreker: Elke Van Weert, afgestudeerd psychologe

• 01/06/2017: Hoe een maaltijd aangenaam laten verlopen? Hulpmiddelen en tips. Aanpassingen van een maaltijd. Spreker: Ilse Nackaerts, logopediste in woonzorgcentrum Floordam.

PAJOTTENLAND

Contactpersoon: Jasmijn Driegelinck, pajottenland@alzheimerliga.be

Locatie: cafetaria van woonzorgcentrum Mater Dei, Molenhofstraat 31, 1670 Heikruis

Tijdstip: van 19 tot 21.30u

Er wordt telkens een thema besproken, waarbij de aanwezigen vragen kunnen stellen en ervaringen kunnen uitwisselen. Opvang en/of vervoersproblemen? Wij zoeken samen een gepaste oplossing. Bel 02 398 00 18 (Jasmijn Driegelinck en Veerle Derijcke).

- 21/03/2017: Thuis zorgen voor een persoon met dementie: hoe pak je dit aan? Welke mogelijkheden zijn er?

• 16/05/2017: Omgaan met apathie bij personen met dementie

• 06/07/2017 (donderdag!): zomeruitstap

TIENEN

Contactpersoon: Veronique Reynaerts, tienen@alzheimerliga.be

Locatie: lokaal dienstencentrum Sint-Alexius, Veldbornstraat 26, 3300 Tienen

Tijdstip: 19 tot 21u

ALZHEIMER LIGA VLAANDEREN PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

BRUGGE

Contactpersonen: Bernard Gabriels, T. 050 35 55 18, brugge@alzheimerliga.be

Marie-Jeanne Goossens, T. 050 36 40 56

Locatie: woonzorgcentrum Westervier, Speelpleinlaan 44, 8000 Brugge

Tijdstip: 14 tot 16u

- 15/03/2017: Museumbezoek
- 17/05/2017: Hygiëne: noodzaak én deugd

GISTEL

Contactpersoon: Anja Vroomen, T. 059 79 51 71, gistel@alzheimerliga.be

Locatie: De Zonnewijzer, Bruidstraat 9, 8470 Gistel

- 14/02/2017: om 14u: eerste bijeenkomst met getuige Bernard Gabriëls

• 25/04/2017: om 19u: Zinnvolle dagbesteding bij personen met dementie, Griet Braeckman.

KORTRIJK

Contactpersonen: Ivan Vandecandelaere (referentiepersoon dementie woonzorgcentrum De Ruyschaert) T. 056 24 55 24, ivan.vandecandelaere@de-ruyschaert.be, Hilde Roelands (referentiepersoon dementie, woonzorgcentrum Sint-Carolus) T. 056 24 52 71, kortrijk@alzheimerliga.be

Tijdstip: 14 tot 16u

- 07/02/2017: 14u, woonzorgcentrum St-Carolus te Kortrijk
- 18/04/2017: 14u, woonzorgcentrum De Ruyschaert te Marke
- 13/06/2017: 14u, woonzorgcentrum St-Carolus te Kortrijk

JONGDEMENTIE KORTRIJK - IN SAMENWERKING MET ECD SOPHIA

Contact: Charlotte Cool, T. 056 32 10 75, jongdementiekortrijk@alzheimerliga.be

Locatie: regionaal expertisecentrum dementie Sophia, Budstraat 20, 8500 Kortrijk

Tijdstip: 14 tot 16u

• 04/04/2017

• 09/06/2017

OOSTENDE

Contactpersonen: Hilde Rentmeesters, T 059 55 55 90, Evelien Cheroutre, T 0498 70 09 10, oostende@alzheimerliga.be

Locatie: dienstencentrum De Schelpe, Elisabethlaan 32, 8400 Oostende

Tijdstip: van 19.30 tot 21.30u

- 16/02/2017: Verschillende vormen van dementie - Vanya Vandevijvere, referentiepersoon dementie woonzorgcentrum A. Lacourt, Oostende

• 20/04/2017: Vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie - Carine Vandekerckhove, referentiepersoon palliatieve zorg woonzorgcentrum Sint Elisabeth, Oostende

• 15/06/2017: Kleine ondeugden kunnen soms helpen om het vol te houden in de zorg - Linus Vanlaere, Ethiscus woonzorggroep GVO, Kortrijk

ROESELARE

Contactpersonen: Marian Claeys, T. 051 24 96 54, roeselare@alzheimerliga.be

Locatie: woonzorgcentrum Ter Berken, Zijstraat 59, 8800 Roeselare

Tijdstip: 13.45 tot 15.45u (onthaal vanaf 13.30u).

- 14/03/2017: Een positief licht op de zorg voor een persoon met dementie. Wat een mantelzorgsterker maakt. Emilie Pauwels, referentiepersoon dementie

• 23/05/2017: Zinnvolle dagbesteding in de thuissituatie. Emilie Pauwels, referentiepersoon dementie

STEUN ONS: DOE EEN GIFT!

Alzheimer Liga Vlaanderen vzw is een vrijwilligersorganisatie die maar kan bestaan dankzij giften en legaten van sympathiserende personen en instanties. Alle stortingen van giften in eenzelfde jaar mogen samengeteld worden om het giftentotaal te bepalen. Alzheimer Liga Vlaanderen is door de wetgever gemachtigd om fiscaal aftrekbare giften te ontvangen. Dit wil zeggen dat u vanaf een storting van in totaal minstens 40 euro per jaar (storting lidgeld niet inbegrepen) een belastingvermindering krijgt van 45%! Wij maken uw attest op en sturen u dit binnen de drie maanden na het einde van het schenkingsjaar. Spijtig genoeg is er (nog) geen belastingvermindering mogelijk voor schenkers die wegens een laag inkomen geen belasting betalen. Zij kunnen hun gift best laten storten door iemand die wel kans maakt op belastingvermindering.

Vele weldoeners storten giften naar aanleiding van speciale gebeurtenissen zoals jubileum, verjaardag, overlijden, Werelddag Dementie of symposium. Anderen organiseren een benefietactie zoals een wandelmarathon of een wafelslag om ons te kunnen sponsoren. Alle redenen zijn geschikt om een goed doel als onze Liga te steunen!

U kan onze goede bedoelingen ook steunen door ons te vermelden in uw testament. Legaten zijn voor ons een welkome bron van inkomsten en u mag er gerust in zijn dat wij uw nalatenschap alle eer zullen aandoen.

Dankzij giften en legaten is Alzheimer Liga Vlaanderen gegarandeerd onafhankelijk van politieke, religieuze of economische belangen en kan zij pluralistisch en zelfstandig werken.

Laat ons samen dementie draagbaar maken: doe een gift of vermeld ons in uw testament!